

“Kapital Bank” ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	7
3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar	7
4. Mühüm uçot mühakimələri və ehtimalları	20
5. Müəssisələrin birləşməsi.....	21
6. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması	21
7. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	23
8. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	23
9. İnvestisiya qiymətli kağızları.....	24
10. Müştərilərə verilmiş kreditlər	26
11. Əmlak və avadanlıqlar	39
12. Qeyri-maddi aktivlər	40
13. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəliyi.....	40
14. Vergilər.....	41
15. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar	42
16. Digər aktivlər və öhdəliklər	43
17. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	45
18. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	45
19. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	45
20. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	46
21. Subordinasiyalı kredit.....	46
22. Kapital.....	46
23. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	47
24. Xalis haqq və komissiya gəliri	51
25. Digər əməliyyat gəliri.....	51
26. İşçilər üzrə xərclər.....	51
27. Ümumi və inzibati xərclər	51
28. Risklərin idarə edilməsi	52
29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi	63
30. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	70
31. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar	71
32. Asılı müəssisələrə investisiyalar	72
33. Kapital adekvatlığı.....	74
34. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	74

Müstəqil auditorun hesabatı

“Kapital Bank” ASC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Kapital Bank” ASC və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2023-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər, konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinə dair məlumatlar da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının (“MBESS”) “Peşəkar mühasiblərin beynəlxalq etika məcəlləsi”-nə (o cümlədən Beynəlxalq Müstəqillik Standartlarına) (“MBESS Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

**Building a better
working world**

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit Komitəsi Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, aldatma, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.

**Building a better
working world**

- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyəti daşıyıyıq.

Biz Audit komitəsinin nəzərinə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

Bakı, Azərbaycan

27 fevral 2024-cü il

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2023-cü il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2023	2022 (yenidən təqdim olunmuş*)
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	7	1,330,391	1,671,686
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	1,296,279	397,947
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	1,595,697	2,522,423
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10	4,110,501	3,030,852
Asılı müəssisələrə investisiya	32	11,315	2,730
İstifadə hüququ olan aktivlər	13	32,605	38,372
Əmlak və avadanlıqlar	11	91,813	80,038
Qudvil və digər qeyri-maddi aktivlər	12	40,135	35,698
Digər aktivlər	16	301,518	162,947
Cəmi aktivlər		8,810,254	7,942,693
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	19	436,904	403,936
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	20	607,782	80,283
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	17	6,344,489	6,139,948
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		17,655	46,559
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	14	15,782	34,478
İcarə öhdəlikləri	13	39,597	44,431
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	18	59,578	59,578
Subordinasiyalı kredit	21	-	8,521
Digər öhdəliklər	16	206,843	156,347
Cəmi öhdəliklər		7,728,630	6,974,081
Kapital			
Səhm kapitalı	22	265,850	265,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		8,182	6,506
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		2,400	2,067
Bölüşdürülməmiş mənfəət		784,517	673,403
Bankın səhmdarlarına aid olan cəmi kapital		1,081,819	968,696
Qeyri-nəzarət payı		(195)	(84)
Cəmi kapital		1,081,624	968,612
Cəmi öhdəliklər və kapital		8,810,254	7,942,693

* Burada göstərilən bəzi rəqəmlər 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdim edilən rəqəmlərlə uyğun gəlmir və 3 sayılı Qeyddə açıqlanan yenidən hesablamaları əks etdirir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Fərid Hüseynov

İdarə Heyətinin sədri, Baş İcraçı Direktor

Emin Məmmədov

İdarə Heyətinin üzvü, Baş Maliyyə İnzibatçısı

27 fevral 2024-cü il

6-74-ci səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2023	2022 (yenidən təqdim olunmuş*)
Faiz gəliri			
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər		545,374	509,337
İnvestisiya qiymətli kağızları		106,061	81,170
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		27,792	3,038
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		3,744	10,418
Effektiv faiz dərəcəsiindən istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri		682,971	603,963
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər		38,541	22,860
Digər faiz gəliri		38,541	22,860
Cəmi faiz gəliri		721,512	626,823
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(81,698)	(62,529)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(10,750)	(1,189)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(8,722)	(7,227)
İcarə öhdəlikləri	13	(4,855)	(4,682)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(3,995)	(3,995)
Digər		(330)	(510)
		(110,350)	(80,132)
Xalis faiz gəliri		611,162	546,691
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri xərci	15	(17,292)	(62,466)
Kredit zərəri xərcindən sonra xalis faiz gəliri		593,870	484,225
Haqq və komissiya gəliri	24	341,121	278,234
Haqq və komissiya xərci	24	(166,446)	(82,671)
Xalis haqq və komissiya gəliri	24	174,675	195,563
Xarici valyutadan xalis gəlirlər		55,754	70,236
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satışı üzrə xalis zərərlər		(267)	(4,330)
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə xalis (zərərlər) / gəlirlər		(568)	541
Asılı müəssisələrin zərərlərində pay	32	(13,291)	(4,276)
Digər əməliyyat gəliri	25	12,641	17,717
Qeyri-faiz gəliri		228,944	275,451
İşçilər üzrə xərclər	26	(228,539)	(178,523)
Ümumi və inzibati xərclər	27	(184,384)	(151,410)
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	11, 12	(35,092)	(30,273)
İstifadə hüququ olan aktivlərin amortizasiyası	13	(10,272)	(9,289)
Kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmələr üzrə (xərc)/qaytarılma, xalis	15	(619)	249
Qeyri-faiz xərcləri		(458,906)	(369,246)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəlki mənfəət		363,908	390,430
Mənfəət vergisi xərci	14	(81,805)	(85,767)
İl üzrə mənfəət		282,103	304,663
Aiddir:			
- Bankın səhmdarlarına		282,214	304,756
- qeyri-nəzarət payına		(111)	(93)
		282,103	304,663

* Burada göstərilən bəzi rəqəmlər 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim edilən rəqəmlərlə uyğun gəlmir və 3 sayılı Qeyddə açıqlanan yenidən hesablamaları əks etdirir.

Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2023	2022 (yenidən təqdim olunmuş*)
İl üzrə mənfəət		282,103	304,663
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir</i>			
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle əks etdirilən borc alətləri üzrə ədalətli dəyərde xalis dəyişiklik		173	(375)
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle əks etdirilən borc alətlərinin silinməsi üzrə məcmu gəlirlərin gəlir haqqında hesabatə yenidən təsnif edilməsi		(26)	(147)
Digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi		(29)	104
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir, xalis		118	(418)
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	11	416	910
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle əks etdirilən kapital alətləri üzrə gəlir/ (zərər)		1,947	(213)
Digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi		(472)	(139)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir, cəmi		1,891	558
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergi çıxılmaqla		2,009	140
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		284,112	304,803
Aiddir:			
- Bankın səhmdarlarına		284,223	304,896
- qeyri-nəzarət payına		(111)	(93)
		284,112	304,803

* Burada göstərilən bəzi rəqəmlər 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda təqdim edilən rəqəmlərlə uyğun gəlmir və 3 sayılı Qeyddə açıqlanan yenidən hesablamaları əks etdirir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Qeyri-nəzarət payı</i>	<i>Cəmi kapital</i>
1 yanvar 2022-ci il	245,850	20,870	7,094	1,339	521,920	797,073	-	797,073
İl üzrə mənfəət / (zərər) (yenidən təqdim olunmuş *)	-	-	-	-	304,756	304,756	(93)	304,663
İl üzrə digər ümumi gəlir / (zərər)	-	-	(588)	728	-	140	-	140
İl üzrə cəmi ümumi gəlir / (zərər)			(588)	728	304,756	304,896	(93)	304,803
Adi səhmlərin buraxılması (Qeyd 22)	20,000	-	-	-	-	20,000	-	20,000
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 22)	-	-	-	-	(153,273)	(153,273)	-	(153,273)
Törəmə müəssisənin satın alınması	-	-	-	-	-	-	9	9
31 dekabr 2022-ci il (yenidən təqdim olunmuş *)	265,850	20,870	6,506	2,067	673,403	968,696	(84)	968,612
İl üzrə mənfəət / (zərər)	-	-	-	-	282,214	282,214	(111)	282,103
İl üzrə digər ümumi gəlir	-	-	1,676	333	-	2,009	-	2,009
İl üzrə cəmi ümumi gəlir / (zərər)			1,676	333	282,214	284,223	(111)	284,112
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 22)	-	-	-	-	(171,100)	(171,100)		(171,100)
31 dekabr 2023-cü il	265,850	20,870	8,182	2,400	784,517	1,081,819	(195)	1,081,624

* Burada göstərilən bəzi rəqəmlər 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda təqdim edilən rəqəmlərlə uyğun gəlmir və 3 sayılı Qeyddə açıqlanan yenidən hesablamaları əks etdirir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Qeydlər</i>	2023	2022
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		735,589	618,008
Ödənilmiş faiz		(101,008)	(75,303)
Alınmış haqq və komissiya		336,272	281,837
Ödənilmiş haqq və komissiya		(163,253)	(82,081)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan realizasiya olunmuş xalis gəlirlər		65,862	59,725
Əldə edilmiş digər əməliyyat gəliri		11,799	17,164
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(218,396)	(170,033)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(177,544)	(150,503)
Əvvəllər silinmiş müştərilərə verilmiş kreditlərin qaytarılması		16,299	7,217
Buraxılmış zəmanət məktubları üçün ödəniş		-	(23,775)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		505,620	482,256
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(898,283)	(138,661)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(1,108,970)	(568,926)
Digər aktivlər		(148,246)	5,014
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		176,521	763,208
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		32,881	64,096
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		527,585	23,707
Digər öhdəliklər		35,085	(2,646)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(877,807)	628,048
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(129,862)	(42,002)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(1,007,669)	586,046
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(989,694)	(2,968,215)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		1,914,250	1,579,077
Törəmə müəssisənin satın alınması vasitəsilə əldə edilən xalis pul vəsaitləri	5	-	58,971
Asılı müəssisələrə investisiya	32	(21,876)	(4,569)
Əmlak və avadanlıqların alınması		(35,867)	(30,944)
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		446	552
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(15,943)	(11,433)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		851,316	(1,376,561)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Səhm kapitalının emissiyasından daxilolmalar	22	-	20,000
Ödənilmiş icarə öhdəliyi	13	(9,038)	(12,482)
Subordinasiyalı borcun ödənilməsi		(8,500)	-
Bankın səhmdarlarına ödənilmiş dividendlər	22	(171,100)	(153,273)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(188,638)	(145,755)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		3,696	71
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(341,295)	(936,199)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə		1,671,686	2,607,885
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	7	1,330,391	1,671,686

6-83-cü səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

“Kapital Bank” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Bank”) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq təsis edilmişdir. Bank 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (“ARMB”) təqdim etdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət istiqaməti korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və hüquqi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş ofis, 118 filial (2022-ci il: 114) və 46 şöbədən (2022-ci il: 26) ibarət olmuşdur.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli “Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üç illik müddətdə yerli valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 12%-dək (2022-ci il: 12%-dək) olan əmanətlərin və xarici valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 2.5%-dək (2022-ci il: 2.5%-dək) olan əmanətlərin tam kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 5,313 (2022-ci il: 4,828) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixinə Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2023, %	2022, %
Paşa Holding MMC	99.89	99.89
Fiziki şəxslər	0.11	0.11
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə Bankın tam mülkiyyətçiləri və birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva, xanım Arzu Əliyeva, cənab Arif Paşayev və cənab Mir Camal Paşayevdir.

BirKart BOKT MMC

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə Bank 3 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank tərəfindən təsis edilmiş “Birkart bank olmayan kredit təşkilatı” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin (“törəmə müəssisə” və ya “Birkart BOKT”), 100%-lik sahibi olmuşdur. 2023-ci il ərzində Bank əlavə olaraq törəmə müəssisənin hər biri 10 AZN məbləğində 3,173 yeni səhmini tam ödəmiş və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə törəmə müəssisənin səhm kapitalı cəmi 63,090 AZN (2022-ci il: 31,360 AZN) təşkil etmişdir. Törəmə müəssisə kreditlərinin verilməsi fəaliyyəti ilə məşğul olmur.

Competo MMC

6 mart 2020-ci il tarixində, törəmə müəssisə “Competo” MMC-də (“asılı müəssisə”) 50 AZN məbləğində səhm kapitalının 25%-ni satınalmışdır. “Competo” MMC 9 fevral 2018-ci il tarixində təsis edilmişdir və pərakəndə bankçılıq üzrə İT və konsaltinq xidmətləri sahələrində fəaliyyət göstərir.

2023-cü il ərzində BirKart BOKT “Competo” MMC-yə 21,876 AZN (2023-cü il: 4,569 AZN) məbləğində əlavə investisiya etmişdir və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə asılı müəssisənin ümumi investisiyasının cəmi dəyəri 33,895 AZN (2022-ci il: 12,019 AZN) təşkil etmişdir və nəticədə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə törəmə müəssisənin “Competo” MMC-dəki payı 48%-dək (31 dekabr 2022-ci il: 25%-dək) artmışdır. Bank asılı müəssisəyə investisiyanın uçotu üçün kapital metodundan istifadə edir.

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə asılı müəssisənin xalis zərəri 32,340 AZN (2022-ci il: 17,106 AZN) təşkil etmişdir, Bank dövr ərzində konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bu məbləğin 13,291 AZN (2022-ci il: 4,276 AZN) məbləğində hissəsini tanımışdır ki, bu da 25%-dən 48%-dək mülkiyyət payına mütənasibdir. Satınalma tarixindən etibarən yığılmış zərər 9,289 AZN (2022-ci il: 5,013 AZN) artmış və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə asılı müəssisəyə investisiya 11,315 AZN (2022-ci il: 2,730 AZN) təşkil etmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət (davamı)

PashaPay MMC

18 avqust 2021-ci il tarixində törəmə müəssisə "Komtec LTD" MMC-də ("asılı müəssisə") 4 AZN məbləğində səhm kapitalının 20%-ni satınalmışdır. "Komtec LTD" 2008-ci ildə təsis edilmişdir və elektron ödənişlər və ödəmə terminaları bazarında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə "Birkart BOKT" MMC tərəfindən asılı müəssisəyə xalis investisiyanın cəmi dəyəri 712 AZN olmuşdur, bu işə asılı müəssisənin cəmi səhm kapitalının 20%-ni təşkil edirdi. Bank bu investisiyanı 31 dekabr 2021-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil etmişdir. 10 mart 2022-ci il tarixinə törəmə müəssisə "Komtec LTD" MMC-də səhm kapitalının əlavə 79%-ni satın alaraq müəssisənin 99%-nin sahibi olmuşdur. Satılmadan sonra Bank törəmə müəssisəni "PaşaPay" MMC adı altında rebrendinq etmişdir. 2023-cü il ərzində "BirKart BOKT" MMC "PashaPay" MMC-yə 18,000 AZN məbləğində əlavə investisiya etmişdir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə "PashaPay" MMC hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir. Bank, satılmadan sonra törəmə müəssisəni "PaşaPay" MMC-yə rebrendinq etmişdir.

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə törəmə müəssisə, 15 dekabr 2020-ci ildə təsis etdiyi "Red Hearts" Xeyriyyə fondunun 100% mülkiyyətçisi olmuşdur. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə törəmə müəssisə hər birinin nominal dəyəri 1 AZN (2022-ci il: 35 AZN) olmaqla 35 səhmə bölünmüş cəmi 35 AZN məbləğində buraxılmış və ödənilməmiş kapitalı tam ödəmişdir.

"Kapital Bank" ASC və onun törəmə müəssisəsi (birlikdə – "Qrup") bu maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır. Bank fərdi maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlamışdır.

Azərbaycan manatı Qrupun funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Qrup qeydlərin aparılmasını və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-yə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş binalar, digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə (DÜGƏD) əks etdirilən investisiya qiymətli kağızları və törəmə maliyyə alətləri və öhdəlikləri istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

31 dekabr 2023-cü il tarixinə məlumatların mövcud olduğu dərəcədə, Qrup gözlənilən kredit zərərinin ("GKZ") qiymətləndirməsində (Qeyd 10) və maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsində (Qeyd 29) gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin yenidən nəzərdən keçirilmiş təxminlərini əks etdirmişdir.

3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar

Uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Yeni və düzəliş edilmiş standartlar və şərtlər

Qrup 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minən müəyyən standartlara düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etmişdir. Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş hər hansı standart, şərt və ya düzəliş vaxtından əvvəl qəbul etməmişdir.

Beynəlxalq Vergi İslahatı – Pillar 2 modelinin qaydaları – MUBS 12-yə düzəlişlər

MUBS 12-yə düzəlişlər İÖİT-in BEPS Pillar 2 qaydalarına cavab olaraq edilmiş və aşağıdakıları əhatə edir:

- ▶ Pillar 2 modelinə aid qaydaların müxtəlif yurisdiksiyalarda tətbiqindən irəli gələn təxirə salınmış vergilərin tanınması və açıqlanması üçün məcburi müvəqqəti istisna; və
- ▶ Maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə müəssisənin həmin qanunvericilikdən, xüsusən də onun qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl, Pillar 2 mənfəət vergilərinə cəlb edilib-edilməməsi məsələsini daha yaxşı başa düşməsinə kömək etmək üçün müvafiq müəssisələr üçün açıqlama tələbləri.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar (davamı)

Uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

Düzəliş, Pillar 2 qanunvericiliyinin (əsas etibarilə) qəbul edildiyi, lakin hələ qüvvəyə minmədiyi dövrlərdə, maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə müəssisənin Pillar 2 mənfəət vergisi ilə bağlı yaranan riskləri, o cümlədən hesabat dövrünün sonunda Pillar 2 mənfəət vergisi riskinə aid həm keyfiyyət, həm də kəmiyyət məlumatı başa düşməyə kömək edən məlum və ya əsaslandırılmış məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Məsələn:

- a) Pillar 2 qanunvericiliyinin müəssisəyə necə təsir edəcəyi və Pillar 2 mənfəət vergiləri riskinin mövcud ola biləcəyi əsas yurisdiksiyalar kimi keyfiyyət məlumatı və
- b) Aşağıdakı kəmiyyət məlumatı:
 - ▶ Müəssisənin mənfəətinin Pillar 2 mənfəət vergisinə cəlb edilə bilən payının və bu mənfəətlərə tətbiq edilən orta effektiv vergi dərəcəsinin göstəricisi; və ya
 - ▶ Pillar 2 qanunvericiliyi qüvvəyə minmədi, müəssisənin ümumi effektiv vergi dərəcəsinin necə dəyişəcəyini göstərən göstərici.

Qanunvericilik qüvvəyə mindikdən sonra Pillar 2 mənfəət vergiləri ilə bağlı cari vergi xərcləri üçün əlavə açıqlamalar tələb olunur. Tələblər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün tətbiq edilir, 31 dekabr 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən əvvəl başa çatan aralıq dövrlər üçün isə tətbiq edilmir.

Qrup fəaliyyət göstərdiyi müxtəlif yurisdiksiyalarda Pillar 2 modelinə aid qaydaların tətbiqi baxımından öz korporativ strukturunu təhlil etmişdir. Qrupun fəaliyyət göstərdiyi bütün yurisdiksiyalarda effektiv vergi dərəcəsi 15%-dən yuxarı olduğu üçün, qanun qüvvəyə mindikdə Pillar 2 vergilərinə cəlb olunmayacağını müəyyən etmişdir. Beləliklə də, Pillar 2 üzrə müvafiq açıqlamalar tələb olunmadığından, düzəlişlər Qrupun 31 dekabr 2023-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcək.

"Mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması" – 1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2-yə düzəlişlər

1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2 "Əhəmiyyətliyə dair mülahizələrin formalaşdırılması"na düzəlişlərdə əhəmiyyətli mülahizələrinin mühasibat uçotu prinsiplərinə tətbiq edilməsində müəssisələrə kömək etmək üçün qaydalar və nümunələr təqdim edilir. Düzəlişlərin məqsədi aşağıdakılar vasitəsilə uçot prinsiplərinə dair daha səmərəli açıqlamaların təqdim edilməsinə kömək etməkdir:

- ▶ Müəssisələr qarşısında qoyulmuş "mühüm" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlamaq tələbini "əhəmiyyətli" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması üzrə tələblə əvəz edilməsi; və
- ▶ Mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması ilə bağlı qərarlar verərkən müəssisələrin əhəmiyyətli anlayışını necə tətbiq etdiklərinə dair təlimatın əlavə edilməsi.

Düzəlişlər Qrupun maliyyə hesabatlarında hər hansı maddələrin tanınmasına və ya təqdim edilməsinə təsir göstərməmişdir, lakin uçot siyasətinin açıqlanmasına təsir göstərmişdir.

17 sayılı MHBS "Sığorta müqavilələri"

17 sayılı MHBS "Sığorta Müqavilələri" 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. 17 sayılı MHBS sığortanı verən müəssisələrin növündən asılı olmayaraq, bütün növ sığorta müqavilələrinə (yəni, həyat sığortası, digər sığortalar, birbaşa və təkrar sığorta), eləcə də ixtiyari iştirak xüsusiyyətləri olan müəyyən zamanətlərə və maliyyə alətlərinə tətbiq edilir. Əhatə dairəsinə bir neçə istisna tətbiq edilir.

Aşağıda göstərilənlər istisna olmaqla, Qrup əhəmiyyətli sığorta riskinin ötürülməsi ilə nəticələnən müqavilələr müəyyən etməmiş, buna görə də 17 sayılı MHBS-nin 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərmədiyi qənaətinə gəlmişdir.

Müəyyən etmə çərçivəsində Qrup kredit kartlarını və sığorta təminatını da əhatə edən oxşar məhsulları qiymətləndirmişdir. Sığorta müqaviləsinin tərifinə cavab verən kredit kartı müqavilələri (və kredit və ya ödəniş razılaşmalarını təmin edən digər oxşar müqavilələr) 17 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən yalnız və yalnız o halda istisna edilir ki, müəssisə bir müştəri ilə müqavilənin qiymətinin müəyyən edilməsində həmin müştəri olan fiziki şəxslə bağlı sığorta riskinin qiymətləndirilməsini əks etdirməsin. Qrup müəyyən etmişdir ki, bu məhsullar bütün müraciət edənlərə eyni qiymətə təklif olunduğuna və buna görə də MHBS 17-nin tələblərindən azad olduğuna görə, müqavilə qiymətinin müəyyən edilməsində fiziki şəxs müştəri ilə bağlı sığorta riski qiymətləndirilməmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar (davamı)

Uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

“Sığorta müqaviləsi” tərifinə cavab verən, lakin sığorta hadisələri üçün kompensasiyanı sığortalınının müqavilə ilə yaranan öhdəliyini yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğlə məhdudlaşdıran kredit müqavilələri: bu cür kreditləri verənlərin – məs. ölüm halında istisna ilə verilən kredit – 9 sayılı MHBS və ya 17 sayılı MHBS tətbiq etmək seçimi vardır. Seçim portfel səviyyəsində edilir və geri qaytarılmır. Qrup bu məhsulların hər bir portfelinə 9 sayılı MHBS-ni tətbiq etmək üçün geri qaytarılmayan seçim etmişdir. Qrup bu cür kredit müqavilələrinə 9 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra, bu müqavilələrin YƏMFÖ testindən keçməməsinə və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçülməsinə səbəb olmuşdur.

Qrup ölüm halında istisna ilə verilən kredit müqavilələri üçün uçot siyasətində dəyişikliyi retrospektiv qaydada qəbul etmişdir.

Yuxarıda qeyd olunan uçot siyasətində dəyişiklik qəbul edildikdən sonra 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı yenidən hesablamalar edilmişdir:

	Əvvəlki hesabat üzrə	Düzəlişlər	Yenidən təqdim olunmuş
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,028,281	2,571	3,030,852
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	33,964	514	34,478
Bölüşdürülməmiş mənfəət	671,346	2,057	673,403

Yuxarıda qeyd olunan uçot siyasətində dəyişiklik qəbul edildikdən sonra 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda aşağıdakı yenidən hesablamalar edilmişdir:

	Əvvəlki hesabat üzrə	Düzəlişlər	Yenidən təqdim olunmuş
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri	532,197	(22,860)	509,337
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri	–	22,860	22,860
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri	(64,496)	2,030	(62,466)
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə xalis / (zərərlər) gəlirlər	–	541	541
Mənfəət vergisi xərci	(85,253)	(514)	(85,767)

1 yanvar 2022-ci il tarixinə uçot siyasətində dəyişikliklərin qəbul edilməsinin təsiri sıfıra bərabərdir, buna görə də Qrup əvvəlki dövrün əvvəlinə üçüncü hesabat təqdim etməmişdir.

2023-cü ildə ilk dəfə tətbiq edilən digər düzəlişlər və şərhlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatına təsir etmir.

Konsolidasiya üçün əsas

Tөрəmə müəssisələr, yeni Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərlər məruz qalsın və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ Investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yeni mövcud olan hüquqlar hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektinə üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə edilməsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəni dəstəkləmək üçün və Qrup səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyektində analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Qrup investisiya obyektinə üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərək bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

Tөрəmə müəssisələr nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən realizasiya olunmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsinə göstərmirsə, realizasiya olunmamış zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Qrupun qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

Tөрəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir. Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərəre yenidən təsnif edir

Asılı müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisələr Qrupun ümumilikdə 20%-dən 50%-dək səsvermə hüquqlarının olduğu və ya digər şəkildə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bildiyi, lakin nəzarət etmədiyi və ya şərikli nəzarət həyata keçirmədiyi müəssisələrdir. Asılı müəssisələrə investisiyalar kapital metodu ilə uçota alınır və ilkin olaraq maya dəyəri (qudvil daxil olmaqla) ilə tanınır. Balans dəyərində sonrakı dəyişikliklər asılı müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payında satınalmadan sonrakı dəyişiklikləri əks etdirir. Asılı müəssisələrinin mənfəəti və ya zərərlərində Qrupun payı mənfəət və ya zərərdə tanınır, ehtiyatların hərəkətində payı isə digər ümumi gəlirdə tanınır. Lakin, Qrupun asılı müəssisənin zərərlərində payı asılı müəssisədəki payına bərabər və ya ondan artıq olanda, Qrup, asılı müəssisəyə və ya onun adından gələcək ödənişlər etməli olduğu hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanımır. Qrup və onun asılı müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Qrupun asılı müəssisədəki payı qədər silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsinə göstərmirsə, realizasiya olunmamış zərərlər də silinir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Qrup MZƏD və DÜGƏD ilə maliyyə alətlərini və qeyri-maliyyə aktivlərini, misal üçün binaları, hər balans hesabatı tarixində ədalətli dəyərlə ölçür.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alına biləcək və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə biləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənfəələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinə dair məlumatlar (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

İlkin tanınma

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yeni Qrup aktivləri və ya öhdəliyi almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin və öhdəliklərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin alınması və ya satılması deməkdir.

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərlə ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Qrup bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin aşağıdakılardan biri ilə ölçülmüş müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD;
- ▶ MZƏD.

Qrup törəmə və ticarət portfelini MZƏD ilə təsnif edir və ölçür. Bank maliyyə alətlərini bu halda MZƏD ilə təyin edə bilər ki, bunu etməklə ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluqlarını aradan götürmüş və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış olsun.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri istisna olmaqla maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılanda, törəmə alətlər olanda və ya ədalətli dəyərin təyin edilməsi tətbiq ediləndə amortizasiya edilmiş dəyər və ya MZƏD ilə ölçülür.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər, müştərilərə verilmiş kreditlər, amortizasiya hesablanmış dəyərlə investisiya qiymətli kağızları

Qrup kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri, investisiya borc qiymətli kağızlarını və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivləri biznes modeli çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə aşağıda açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Qrup, biznes modelini maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə müəyyən edir. Qrupun biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfeller səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin səmərəliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar müəssisənin əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin (və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) səmərəliliyinə təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları;
- ▶ Biznesi idarə edən rəhbərlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərinə, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Qrupun qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi "ən pis" və ya "stress" kimi ssenariləri nəzərə alınmadan əgəlabatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır. İlkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Qrupun ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə həyata keçirilirsə Qrup həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Qrup maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün "Əsas məbləğ" maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılarda və ya əlavələndirilmə amortizasiya ediləndə) dəyişə bilər.

Kredit müqaviləsi daxilində faizin ən əhəmiyyətli elementləri adətən pulun zaman dəyərinə görə kompensasiya və kredit riskidir. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Qrup mühakimələr yürüdür və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədən daha iri olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız qalan əsas məbləğin və faizin ödənişi olan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivini MZƏD ilə ölçülməlidir.

DÜGƏD ilə borc alətləri

Aşağıdakı şərtlərin hər ikisi yerinə yetirilərsə, Qrup borc alətlərini DÜGƏD ilə ölçür:

- ▶ Alət biznes modeli çərçivəsində həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də maliyyə aktivini satmaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə uyğundur.

DÜGƏD ilə borc alətləri sonradan ədalətli dəyərə ölçülür, ədalətli dəyerdə dəyişikliklərə görə yaranan gəlirlər və zərərlər isə DÜG-də tanınır. Faiz gəlirləri və məzənnə fərqi gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərərdə amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülmüş maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada tanınır. Tanınması dayandırılarda əvvəllər DÜG-də tanınmış məcmu gəlir və ya zərərlər DÜG-dən mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilir.

DÜGƏD ilə ölçülmüş borc alətləri üzrə GKZ konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda həmin maliyyə aktivlərinin balans dəyərini azaltmır, bunlar ədalətli dəyerdə qalır. Əksinə, aktivlər amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülsəydi yarana biləcək ehtiyata bərabər məbləğ DÜG-də yığılmış dəyərsizləşmə məbləği kimi mənfəət və ya zərəre müvafiq xərc aid edilir. DÜG-də tanınmış yığılmış zərəre aktivin tanınması dayandırılarda mənfəət və zərəre yenidən təsnif edilir.

DÜGƏD ilə kapital alətləri

İlkin tanınmada Qrup bəzi hallarda 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, DÜGƏD ilə kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edir. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərəre yenidən təsnifləşdirilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır, lakin Qrup alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, bu halda belə gəlirlər DÜG-də tanınır. DÜGƏD ilə kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılmır. Bu alətlər silinəndə, yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər

MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər, əsasən, iqtisadi cəhətdən və ya müqavilə əsasında geri qaytarılmayan layihə maliyyələşdirilməsi kreditləri və əsas kredit müqaviləsinə uyğun olmayan şərtlər əsasında daxili törəmə alətləri ilə kreditlərlə təmsil olunur. MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlərin ədalətli dəyərə ölçülməsinə dair məlumatlar 28 sayılı Qeyddə təqdim olunur.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər

Qrup maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəliklərini təqdim edir.

Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq maliyyə hesabatlarında alınmış mükafata bərabər olan ədalətli dəyərə tanınır. İlkin tanınmadan sonra Qrupun hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərəre haqqında hesabatda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınmış və GKZ ehtiyatı məbləğlərindən daha yuxarı olanı ilə ölçülür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər və akkreditivlər kimi öhdəliklər öhdəliyin müddəti ərzində Qrup əvvəlcədən müəyyən edilmiş şərtlərlə müştəriyə kredit təqdim etməsini nəzərdə tutur. Maliyyə zamanəti haqqında müqavilələrlə eyni qaydada bu müqavilələr GKZ tələblərinin əhatə dairəsinə daxildir.

Qrup bəzən bazar faiz dərəcələrindən aşağıda dərəcə ilə kredit öhdəlikləri verir. Belə öhdəliklər ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır və sonradan daha yüksək GKZ ehtiyatı məbləği və ya müvafiq olduqda tanınmış gəlirin məcmu gəlir məbləğini çıxmaqla ilkin olaraq tanınmış məbləğlə tanınır.

İcra zamanətləri

İcra zamanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsini nəzərdə tutan müqavilələrdir. İcra zamanətləri kredit riskini ötürür. İcra zamanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəflə müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi təhlükəsindən ibarətdir.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin yenidən təsnif edilməsi

Qrup maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün biznes modelini dəyişdiyi müstəsna hallar istisna olmaqla, Qrup maliyyə aktivlərini ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif etmir. Maliyyə öhdəlikləri heç zaman yenidən təsnif edilmir. Qrup 2023-cü ildə heç bir maliyyə aktivini və ya öhdəliyini yenidən təsnif etməmişdir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Törəmə maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Qrup müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən, o cümlədən valyuta və kapital bazarlarında fyuçers, forvard, svop və opsiya alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərle əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərə alan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfi ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla, maliyyə alətinin xüsusiyyətindən asılı olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə alətlərindən xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya məzənnə fərqiindən xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi daxil edilir.

Asılı törəmə alət, birləşmiş alətin pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsinin muxtar törəmə alətə oxşar şəkildə dəyişməsi ilə nəticələnən törəmə olmayan əsas aləti də özünə daxil edən hibrid müqavilənin tərkib hissəsidir. Asılı törəmə alət əks təqdirdə müqaviləyə əsasən tələb edilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsi və ya hamısının təyin edilmiş faiz dərəcəsinə, maliyyə alətinin qiymətinə, əmtəə qiymətinə, xarici valyuta məzənnəsinə, qiymət və ya dərəcələr indeksinə, kredit reytinginə və ya kredit indeksinə və ya digər dəyişənə uyğun olaraq düzəliş edilməsinə səbəb olur, bir şərtlə ki, qeyri-maliyyə dəyişəni halında dəyişən müqavilə tərəfinə xas deyildir. Maliyyə alətinə əlavə edilmiş, lakin müqaviləyə əsasən həmin alətdən asılı olmadan köçürülə bilən və ya sövdələşmə üzrə fərqli qarşı tərəfə malik olan törəmə alət asılı törəmə alət deyil, fərdi maliyyə alətidir.

Öhdəliklər və qeyri-maliyyə əsas müqavilələrdən asılı olan törəmə alətlər ayrıca törəmə alətlər kimi uçota alınır və törəmə alət anlayışına uyğun gələndə (yuxarıda müəyyən edildiyi kimi), iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilənin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx əlaqəli olmayanda və əsas müqavilənin özü ticarət üçün saxlanmayanda və ya MZƏD ilə təyin edilməyəndə ədalətli dəyərle tanınırdı. Əsas alətdən ayrılan asılı törəmə alətlər ticarət portfelinə ədalətli dəyərle əks etdirilirdi, ədalətli dəyerdə dəyişikliklər isə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınırdı.

Maliyyə aktivləri biznes model və YƏMFÖ qiymətləndirmələri əsasında təsnifləşdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

"Repo" və əks "repo" razılaşmaları və qiymətli kağızların kreditə verilməsi

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları ("repo" razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi uçota alınır. "Repo" razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır və əldə edən tərəf müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, "repo" razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatları və ya müştərilər qarşısında öhdəliklərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks "repo") razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar müvafiq olaraq investisiya qiymətli kağızları və ya müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz gəliri hesab olunur və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə "repo" razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Qarşı tərəflərə verilmiş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır. Borc götürülmüş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin qiymətli kağızlar üçüncü tərəflərə satılanda alış və satış konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ticarət qiymətli kağızları üzrə zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Onların qaytarılması öhdəliyi ədalətli dəyərlə ticarət öhdəlikləri kimi əks etdirilir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Qrupun üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlk tanımada sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür.

Gəlir və zərərlər mənfəət və zərərdə borc öhdəliklərinin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Qrup öz borcunu satın alırsa, həmin borc konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş vəsait arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İcarələr

Qrup, qısamüddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçülmə yanaşmasını tətbiq edir. Qrup icarə ödənişlərini etmək üçün icarə öhdəliklərini və əsas aktivləri istifadə etmək hüququnu təqdim edən istifadə hüququ olan aktivləri tanıyır.

İstifadə hüququ olan aktivlər

Qrup istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanma tarixində (yəni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür. İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilən ilkin birbaşa xərclər və icarə üzrə alınmış hər hansı güzəştlər çıxıldıqdan sonra icarə müddətinin başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişləri daxildir. İcarə müddətinin sonunda mülkiyyət hüququnun Qrupa keçəcəyi haqqında kifayət qədər əminlik olmadığı təqdirdə, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər ehtimal edilən istifadə müddəti və icarə müddətindən daha qısa olanı üzrə düz xətt üsulu ilə amortizasiya edilir. İstifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə hesablanır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanma tarixində, Qrup icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və zəmanətli qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Qrup tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alış hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Qrup icarəni ləğv etmə hüququnu gerçəkləşdirsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

İcarələr (davamı)

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, Qrup icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə icarənin başlanma tarixinə olan əlavə faiz dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artımını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində dəyişiklik və ya müvafiq aktivin alınması üzrə qiymətləndirmədə dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Qrup qısamüddətli icarənin tanınması üzrə istisnani qısamüddətli icarələrinə (yəni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 ayadək olan və alışı opsiyonunu daxil etməyən icarələrə) tətbiq edir. Bank həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnani azdəyərli hesab edilən (yəni 5,000 ABŞ dollarınadək) ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Qrup maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ Biznesin adi gedişində;
- ▶ Defolt halında; və
- ▶ Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu hallar adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

İmkan dairəsində Qrup girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bank maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər, AYKD olması ehtimal edilməyəndə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Dəyərsizləşən kreditlərin restrukturizasiyası maliyyə alətinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnir. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Qrup aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- ▶ Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- ▶ Qarşı tərəfin dəyişməsi;
- ▶ Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Qrup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər EFD istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirinin tərkibində təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Qrup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Qrup: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Qrup aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Qrupun həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Qrupdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analogi alət) formasında davam edirsə, Qrupun davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Qrup tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analogi alət) istisna təşkil edir və bu halda Qrupun davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyunun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Silinmə

Maliyyə aktivləri yalnız Qrup onların bərpa edilməsini dayandırdığı halda hissə-hissə və ya bütövlükdə silinir. Əgər silinəcək məbləğ yığılmış zərər ehtiyatından çoxdursa, fərq ilk öncə ehtiyata əlavə kimi uçota alınır və sonradan ümumi balans dəyərində tətbiq olunur. Bütün gələcək bərpalar kredit zərəri xərclərinə silinir. Silinmə uçotdan çıxarılma hadisəsini təşkil edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəre təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Qrupun fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra binalar yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olmaması təmin olunsun.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aşağıdakı ehtimal edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində düz-xətt üsulu ilə hesablanır:

	<u>İllər</u>
Binalar	20
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir. Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə düz xətt üsulu ilə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Grup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Grup işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər və geri qaytarılmayan imtiyazlı səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitalla ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması

Qrupun seqmentlər üzrə hesabatları aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: Korporativ, Pərakəndə, Xəzinədarlıq və Ekosistem.

Şerti öhdəliklər və aktivlər

Şerti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Qrup tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Qrup amortizasiya edilən dəyərlə və ya MZƏD ilə ölçülmüş borc maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin (qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri istisna olmaqla) ümumi balans dəyərində tətbiq etməklə hesablamalıdır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Qrup maliyyə aktivi və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivi kredit üzrə dəyərsizləşmiş olanda Qrup faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin xalis amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Maliyyə aktivləri bərpa olunsaydı və artıq kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmasaydı, Qrup faiz gəlirlərinin ümumi əsasla hesablanmasına qayıdacaq.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) üçün Qrup faiz gəlirini düzəldilmiş EFD hesablaşmaqla və bu dərəcəni aktivin amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Düzəldilmiş EFD ilkin tanınmada qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini (o cümlədən kredit zərərlərini) AYKD aktivlərinin amortizasiya edilən dəyərində diskontlaşdırılan faiz dərəcəsidir.

Haqq və komissiyalar

Qrup haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Komissiya gəliri aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- ▶ Xidmətin göstərilməsindən əldə edilən gəlir xidmət göstərildikcə gəlirlər kimi tanınır (məsələn, plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları, nağd əməliyyatlar və s. üzrə xidmətlər);
- ▶ Maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən gəlir effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır və "faiz gəliri" kimi uçota alınır.

Müştəri loyallığı proqramları

Qrup bir neçə müştəri loyallığı proqramlarını təklif edir. Bu cür proqramların uçotu müəyyən edilmiş müştərinin kim olduğu və Qrupun agent və ya müqavilə üzrə əsas tərəf qismində hərəkət etməsindən asılı olaraq dəyişir. Xalların toplanılmasına əsaslanan proqramlarda Qrup xalların istifadə müddətinin başa çatmasından sonra mənfəət və ya zərər hesabına geri qaytarılan və müştərilər tərəfindən istifadə ediləcəyi gözlənilən toplanmış xallar üçün öhdəliyi ümumilikdə tanımışdır. Plastik kartla aparılan əməliyyatlar üzrə keşbek haqq və komissiya gəlirini azaldır.

Dividend gəliri

Gəlirlər, Qrup ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə tanınır.

MZƏD ilə bütün maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri müqavilə ilə nəzərdə tutulan faiz dərəcələrindən istifadə etməklə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "Digər faiz gəlirləri"ndə tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər dilinq əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Qrup bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

	2023	2022
1 ABŞ dolları	AZN 1.7000	AZN 1.7000
1 avro	AZN 1. 8766	AZN 1. 8114

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Qrup yeni və düzəliş edilmiş bu standartlar və şərtlər (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

16 sayılı MHBS-yə düzəlişlər: Satış və geriye icarə əməliyyatında icarə öhdəliyi

2022-ci ilin sentyabr ayında BMUSK 16 sayılı MHBS-yə düzəlişlər etmişdir. Həmin düzəlişlər satıcı-icarəçinin saxlanılan istifadə hüququ ilə bağlı gəlir və ya zərərin məbləğini tanımasını təmin etmək üçün, satış və geriye icarə əməliyyatında yaranan icarə öhdəliyinin ölçülməsində satıcı-icarəçinin istifadə etdiyi tələbləri müəyyən edir. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və 16 sayılı MHBS-nin ilkin tətbiqi tarixindən sonra bağlanmış satış və geriye icarə əməliyyatlarına retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiqə icazə verilir və bu fakt açıqlanmalıdır.

Düzəlişlərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında və 2022-ci ilin oktyabr ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tələbləri müəyyən etmək üçün MUBS, 1 sayılı MUBS-un 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir. Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- ▶ Hesablaşmanı təxirə salmaq hüququ nəyi nəzərdə tutur;
- ▶ Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- ▶ Təsnifləşdirməyə müəssisənin təxirə salmaq hüququndan istifadə etmə ehtimalı təsir etmir;
- ▶ Yalnız çevrilən öhdəlikdəki əlaqədar törəmə aləti özü-özlüyündə kapital aləti olarsa, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərməyəcək.

Bundan əlavə, kredit müqaviləsindən yaranan öhdəliyin uzunmüddətli kimi təsnif edildiyi və müəssisənin ödənişi təxirə salmaq hüququ on iki ay ərzində gələcək şərtləri qarşılamasından asılı olduqda, açıqlamanın tələb edilməsi tələbi tətbiq edilmişdir.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Qrup hazırda düzəlişlərin cari təcrübəyə təsirini və mövcud kredit müqavilələrinin yenidən müzakirə edilməsinin tələb edilib-edilməyəcəyini qiymətləndirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi (davamı)

7 sayılı MUBS və 7 sayılı MHBS-yə düzəlişlər: Təchizatçının maliyyə sövdələşmələri

2023-cü ilin may ayında BMUSK 7 sayılı *Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat* adlı MUBS-a və 7 sayılı *Maliyyə alətləri* adlı MHBS-yə düzəlişlər dərc etmişdir. Açıqlamalar təchizatçının maliyyə sövdələşmələrinin xüsusiyyətlərini aydınlaşdıracaq və bu cür sövdələşmələr haqqında əlavə açıqlama tələb edəcək. Düzəlişlərdəki açıqlama tələbləri maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə təchizatçının maliyyə sövdələşmələrinin müəssisənin öhdəliklərinə, pul vəsaitlərinin hərəkətinə və likvidlik riskinə mürəzələyə təsirlərini başa düşməyə kömək etmək məqsədini daşıyır.

Düzəlişlərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

4. Mühüm uçot mühakimələri və ehtimalları

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

Qrupun uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 29-da təqdim olunur.

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri

Maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərlərinin ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyərsizləşmə zərərləri müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələnə bilər. Qrup tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələri əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Qrupun hər bir kateqoriya üçün Defolt Ehtimalı ("DE") əmsalını təyin edən daxili kredit təsnifatı modeli;
- ▶ Kredit reytingində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığının və müvafiq olaraq maliyyə aktivləri üçün AMəGKZ əsasında ehtiyatların ölçülməsi olub-olmadığının qiymətləndirilməsi, eləcə də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi üçün Qrupun meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin seqmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düsturların və giriş məlumatları seçiminin işlənilib hazırlanması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında risklərin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün perspektiv makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

Daha ətraflı məlumat 10-cu və 28-ci Qeydlərdə təqdim edilir.

İcarələr – əlavə faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Qrup icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün əlavə faiz dərəcəsi (ƏFD) istifadə edir. ƏFD Qrupun oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərli aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, ƏFD Bankın nəyi "ödəməli olduğunu" əks etdirir, bu isə müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Qrup maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarə şərtlərini əks etdirmək üçün düzəliş edilməli olduqda (məs. icarələr Qrupun funksional valyutasında olmadıqda) qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Qrup ƏFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (bazardakı faiz dərəcələri kimi) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisənin xüsusiyyətlərini (məs. Qrupun kredit reytingi) nəzərə almaqla müəyyən qiymətləndirmələr aparır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Müəssisələrin birləşməsi

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Qrupun vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

“PashaPay” MMC-nin satın alınması

10 mart 2022-ci il tarixində Qrup müvafiq tənzimləyici orqanlardan icazə aldıqdan sonra “PashaPay” MMC-də əlavə 79%-lik səsvermə hüququna malik səhmlər satın alınmışdır və müəssisənin 99% mülkiyyətçisi olmuşdur.

Satınalma tarixindən əvvəl Qrup “PaşaPay” MMC-də asılı müəssisələrə investisiya kimi uçota alınan səsvermə hüququna malik səhmlərin 20%-nə sahib idi. “PaşaPay” MMC üzərində nəzarəti əldə etdikdən sonra Qrup əvvəllər sahib olduğu səhm payını ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirmiş və onu satınalma zamanı yaranan Qudvilin hesablanmasına daxil etmişdir.

Satınalınan müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərin və alış tarixində yaranan qudvilin ədalətli dəyəri:

Alış üçün köçürülmüş ödəniş	8,700
Satınalma tarixində qeyri-nəzarət payın ədalətli dəyəri	9
Əvvəl saxlanılan kapital paylarının ədalətli dəyəri	717
Çıxılsın: satınalma zamanı investisiya obyektinin müəyyən edilə bilən xalis aktivləri	(891)
	8,535

Satınalma zamanı yaranan qudvil

8,535 AZN məbləğində qudvil satınalma, brend adı və ayrıca tanınmayan müştəri siyahısından gözlənilən sinerji dəyərindən ibarətdir. Məxfilik müqaviləsi ilə əhatə olduğu üçün müştəri siyahısı ayrıca satıla bilməz və buna görə də, 38 sayılı “Qeyri-maddi aktivlər” adlı MUBS üzrə qeyri-maddi aktiv kimi tanınma meyarlarına cavab vermir. Tanınmış qudvildən heç birinin mənfəət vergisi məqsədləri üçün gəlirdən çıxılması gözlənilmir.

Qeyri-nəzarət payı ləğv etmə halında səhm sahiblərinə müəssisənin xalis aktivlərində proporsional paya sahib olmaq hüququnu verən cari mülkiyyət paylarını təmsil etdiyinə görə, Qrup “PaşaPay” MMC-dəki qeyri-nəzarət payını satın alınan müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərdə qeyri-nəzarət payın nisbəti kimi ölçməyi seçmişdir.

Alış üçün ödəniş

Ödənilmiş pul vəsaitləri	8,700
Cəmi ödəniş	8,700
Tөрəmə müəssisənin satın alınması zamanı pul vəsaitlərinin xərclənməsi	
Tөрəmə müəssisə ilə əldə edilmiş pul vəsaitləri	67,671
Ödənilmiş nağd ödəniş	(8,700)
Əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri (investisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkətinə daxil edilmiş)	58,971

6. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması

Qrup məlumatı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri üçün məşğul olduğu biznes fəaliyyətlərinin və çalışdığı iqtisadi mühitin təbiətini və maliyyə təsirlərini qiymətləndirmək imkanını yaratmaq məqsədilə açıqlayır. Bu məsələ 8 sayılı *Əməliyyat seqmentləri* adlı MHBS və xüsusi açıqlamaların seqment hesabatı şəklində təqdim olunmasını tələb edən digər standartlar ilə tənzimlənir.

Resursların bölüşdürülməsi və seqment fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi məqsədilə əməliyyat qərarının verilməsi üzrə məsul şəxsə məruzə edilən məlumat təqdim edilmiş xidmətlərin növlərini əks etdirir. Qrupun 8 sayılı MHBS ilə tələb olunan hesabat seqmentləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ bankçılıq – birbaşa debet vəsaitləri, cari hesablar, depozitlər, overdraftlar, kredit və digər kredit vəsaitləri, xarici valyuta və törəmə məhsullarını əhatə edir;
- ▶ Pərakəndə bankçılıq – özəl bank xidmətləri, özəl cari müştəri hesabları, əmanətlər, depozitlər, investisiya əmanət məhsulları, məsuliyyətli mühafizə, kredit və debet kartları, istehlak və ipoteka kreditlərini əhatə edir;
- ▶ Xəzinə – banklararası kreditlər və borclar, qiymətli kağızlar üzrə ticarət svopları, valyuta mübadiləsi xidmətləri, istiqrazların və adi notların buraxılması və digər xəzinədarlıq əməliyyatlarını əhatə edir.
- ▶ Ekosistem – “PaşaPay” MMC tərəfindən təqdim olunan terminallar və elektron pul kisəsi vasitəsilə pul köçürmələri kimi maliyyə xidmətləri, marketplace, loyallıq bonusu və “Competo” MMC tərəfindən təqdim olunan digər xidmətlər.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Səqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması (davamı)

	<i>Korporativ</i>		<i>Pərakəndə</i>		<i>Xəzinə</i>		<i>Ekosistem</i>		<i>Bölüşdürülməmiş</i>		<i>Cəmi</i>	
	<i>2023</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>
Faiz gəliri	96,596	75,838	487,319	456,359	137,366	94,425	231	201	-	-	721,512	626,823
Faiz xərci	(53,756)	(37,495)	(39,606)	(35,424)	(15,075)	(5,694)	(348)	(111)	(1,565)	(1,408)	(110,350)	(80,132)
Xalis faiz gəliri	42,840	38,343	447,713	420,935	122,291	88,731	(117)	90	(1,565)	(1,408)	611,162	546,691
Kredit zərəri üzrə (xərc) / qaytarılma	(2,531)	(6,364)	(14,001)	(53,124)	(174)	(3,305)	(109)	(33)	(477)	360	(17,292)	(62,466)
Dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri	40,309	31,979	433,712	367,811	122,117	85,426	(226)	57	(2,042)	(1,048)	593,870	484,225
Faiz və komissiya gəliri	104,346	55,173	201,886	187,389	1,335	1,332	33,554	34,340	-	-	341,121	278,234
Faiz və komissiya xərci	(4,904)	(4,979)	(147,989)	(67,440)	(7,879)	(7,064)	(5,674)	(3,188)	-	-	(166,446)	(82,671)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər	27,247	28,841	23,652	14,330	4,855	27,065	-	-	-	-	55,754	70,236
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satışı ilə bağlı xalis zərərlər	-	-	-	-	(267)	(4,330)	-	-	-	-	(267)	(4,330)
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlərdən xalis (zərərlər) /gəlirlər	-	-	(568)	541	-	-	-	-	-	-	(568)	541
Asılı müəssisənin zərərində pay	-	-	-	-	-	-	(13,291)	(4,276)	-	-	(13,291)	(4,276)
Digər əməliyyat gəliri	-	-	-	-	-	-	484	366	12,157	17,351	12,641	17,717
Qeyri-faiz gəliri	126,689	79,035	76,981	134,820	(1,956)	17,003	15,073	27,242	12,157	17,351	228,944	275,451
Əməliyyat xərcləri	(31,005)	(28,540)	(139,073)	(112,853)	(857)	(933)	(55,523)	(41,725)	(232,448)	(185,195)	(458,906)	(369,246)
Qeyri-faiz xərcləri	(31,005)	(28,540)	(139,073)	(112,853)	(857)	(933)	(55,523)	(41,725)	(232,448)	(185,195)	(458,906)	(369,246)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət/(zərər)	135,993	82,474	371,620	389,778	119,304	101,496	(40,676)	(14,426)	(222,333)	(168,892)	363,908	390,430
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	(17,673)	(13,506)	(48,677)	(59,856)	(15,503)	(15,552)	48	3,147	-	-	(81,805)	(85,767)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)	118,320	68,968	322,943	329,922	103,801	85,944	(40,628)	(11,279)	(222,333)	(168,892)	282,103	304,663
Səqment aktivləri	1,253,255	909,002	3,190,304	2,338,154	4,151,664	4,492,416	79,263	90,013	135,768	113,108	8,810,254	7,942,693
Səqment öhdəlikləri	4,888,108	4,849,490	2,146,837	1,866,086	549,078	86,049	59,234	77,325	85,373	95,131	7,728,630	6,974,081

Grupun ümumi nəzarəti altında olan müəssisələrdən gəlirlərin məbləği 31-ci “Aidiyyəti olan şəxslərlə bağlı açıqlamalar” adlı Qeyddə açıqlanır

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması (davamı)

Coğrafi məlumat aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Azərbaycan Respublikası</i>		<i>İƏİT ölkələri</i>		<i>Qeyri-İƏİT ölkələri</i>		<i>Cəmi</i>	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Gəlirlər	1,113,988	988,700	15,780	1,620	1,260	2,690	1,131,028	993,010
Uzunmüddətli aktivlər	164,553	154,108	-	-	-	-	164,553	154,108

Gəlirlərə faiz xərci, haqq və komissiya xərci və dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat istisna olmaqla əməliyyat gəliri daxildir.

Bu məqsədlə uzunmüddətli aktivlər əmlak, avadanlıq və istifadə hüququ olan aktivlərindən, qudvildən və digər qeyri-maddi aktivlərdən ibarətdir.

7. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Kassada olan pul vəsaitləri	917,598	889,818
ARMB-də cari hesablar	104,364	577,825
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	162,054	169,352
Müddəti 90 günədək olan kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	130,554	-
Müddəti 90 günədək olan əks REPO razılaşmaları	15,638	34,682
Yolda olan pul vəsaitləri	183	9
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,330,391	1,671,686

31 dekabr 2023-cü il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 39,373 AZN (2022-ci il: 13,153 AZN) və 122,681 AZN (2022-ci il: 156,199 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesablarda qalıqlar daxildir.

404,479 AZN (2022-ci il: 759,741) məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri 1-ci Mərhələyə, 8,131 AZN (2022-ci il: 17,724 AZN) məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri isə 2-ci Mərhələyə bölüşdürülür. Bankın pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid olan GKZ hər iki ildə sıfıradək yuvarlaqlaşdırılır.

8. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
ARMB-də məcburi ehtiyat	1,213,070	261,538
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	29,195	79,049
Digər kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	24,872	33,071
Kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	9,902	8,206
Kredit təşkilatlarından alınmış digər məbləğlər	19,240	16,083
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	1,296,279	397,947

31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar əsasən yeddi (2022-ci il: səkkiz) müştəriyə verilmiş zəmanət məktubları üzrə üç (2022-ci il: üç) qeyri-rezident kredit təşkilatı tərəfindən blok edilmiş 7,440 AZN (2022-ci il: 26,608 AZN) məbləğində vəsaitlərdən ibarətdir. Bundan əlavə iki (2022-ci il: iki) qeyri-rezident kredit təşkilatında Master Card Incorporated və Visa incorporated adından 17,432 AZN (2022-ci il: 6,463 AZN) məbləğində vəsait blok edilmişdir.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit təşkilatlarına kreditlərə 29,195 AZN (2022-ci il: 79,049 AZN) məbləğində üç qeyri-rezident banklara və yeddi rezident bank olmayan kredit təşkilatına (2022-ci il: bir qeyri-rezident banka və iki rezident banka və yeddi rezident bank olmayan kredit təşkilatlarına) verilmiş kreditlər daxildir.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit təşkilatlarındakı müddətli depozitlər 9,902 AZN (2022-ci il: 8,206 AZN) məbləğində iki rezident bankda (2022-ci il: üç rezident bankda) yerləşdirilmiş faiz hesablanan qısamüddətli depozitlərdən ibarətdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər (davamı)

20 noyabr 2023-cü il tarixində ARMB məcburi ehtiyatların hesablanması ilə bağlı müəyyən yeniliklər etmiş, bunlara uyğun olaraq 31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit təşkilatları ARMB-də faizsiz nağd pul depoziti (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Məcburi ehtiyat dərəcələrinin müəyyən edildiyi yeni fərqləndirmə meyarları tətbiq edilmişdir. Fərqləndirmə meyarları aşağıdakılardır:

- ▶ Hüquqi şəxslərin yerli valyutada depozitlərinin 1,000,000 min AZN-dən (xarici valyuta üçün 750,000 min AZN-dən) az olub-olmaması;
- ▶ Aidiyyəti olan şəxslərdən depozitlərin ümumi depozitlərdə payının 20%-dən aşağı olub-olmaması;
- ▶ Bankla əlaqəli depozitlərinin ümumi depozitlərdə payının 20%-dən aşağı olub-olmaması.

Qrupun hüquqi şəxslərdən yerli valyutada olan orta depozitləri 1,000,000 AZN-dən artıq olduğuna və aidiyyəti olan şəxslərdən depozitlərin nisbəti 20%-dən çox olduğuna görə, Bankla əlaqəli depozitlərin yalnız bir seqmenti cəmi depozitlərin 20%-nə aid olduğu şəraitdə, 31 dekabr 2023-cü il tarixinə tətbiq edilən məcburi ehtiyat dərəcəsi yerli valyutada depozitlər üçün 20% təşkil etmişdir.

Bankın hüquqi şəxslərdən xarici valyutada olan orta əmanətləri 750,000 AZN-dən çox olmadığı və Bankla əlaqəli depozitlər cəmi depozitlərin 20%-nə aid olduğu üçün xarici valyutada depozitlər üzrə məcburi ehtiyat dərəcəsi 12% təşkil etmişdir.

Bu, ARMB-nin dərəcələri artırmaq qərarını verdiyi 15 fevral 2023-cü il tarixinədək qüvvədə olan AZN ilə müəyyən öhdəliklərin əvvəlki ayın orta qalıqlarının 4%-i və xarici valyutada olan müəyyən öhdəliklərin əvvəlki ayın orta qalıqlarının 5%-i həcmində əvvəlki ehtiyat dərəcələri ilə müqayisədə artımdır.

Qrupun ARMB-dəki məcburi ehtiyatı çıxarmaq imkanları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhdudlaşdırılıb.

Kredit təşkilatlarından alınacaq bütün məbləğlər Mərhələ 1-ə bölüşdürülüb (2022-ci il: 397,423 AZN Mərhələ 1-ə və 524 AZN Mərhələ 2-yə bölüşdürülüb). Qrupun kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərinə aid olan GKZ hər iki ildə sıfıradək yuvarlaqlaşdırılır.

9. İnvestisiya qiymətli kağızları

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları		
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	405,791	1,341,613
REPO müqavilələri üzrə girov qoyulmuş Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	402,859	-
Korporativ istiqrazlar	379,368	371,662
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	96,186	399,613
ABŞ xəzinə çekləri	-	84,952
Müddəti 90 gündən artıq olan əks REPO razılaşmaları	-	20,819
Çıxılacaq – dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(6,500)	(6,336)
	1,277,704	2,212,323
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Azərbaycan İpoteka və Kredit Zəmanəti fondunun buraxdığı istiqrazlar	177,000	216,720
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	127,938	-
ABŞ xəzinə çekləri	-	82,272
	304,938	298,992
DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	13,055	11,108
	13,055	11,108
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,595,697	2,522,423

2023-cü ildə Qrup amortizasiya hesablanmış dəyərlə investisiya qiymətli kağızlarından əldə edilən gəlirlər hesabına 267 AZN (2022-ci il: 4,330 AZN) məbləğində zərər çəkmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İnvestisiya qiymətli (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

<i>Amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,215,968	–	2,691	2,218,659
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	226,970	–	–	226,970
Ödənilmiş aktivlər	(1,161,425)	–	–	(1,161,425)
31 dekabr 2023-cü il	1,281,513	–	2,691	1,284,204

<i>Amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü ildə GKZ	(3,645)	–	(2,691)	(6,336)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(228)	–	–	(228)
Ödənilmiş aktivlər	1,191	–	–	1,191
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(1,127)	–	–	(1,127)
31 dekabr 2023-cü il	(3,809)	–	(2,691)	(6,500)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları ilə bağlı ümumi balans dəyərlərində və əlaqəli GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	298,992	–	–	298,992
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	252,856	–	–	252,856
Satılmış aktivlər	(246,910)	–	–	(246,910)
31 dekabr 2023-cü il	304,938	–	–	304,938

<i>DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü ildə GKZ	(276)	–	–	(276)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(202)	–	–	(202)
Satılmış aktivlər	192	–	–	192
31 dekabr 2023-cü il	(286)	–	–	(286)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları ilə bağlı ümumi balans dəyərlərində və əlaqəli GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	991,140	–	–	991,140
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,601,315	–	–	1,601,315
Ödənilmiş aktivlər	(373,796)	–	–	(373,796)
Mərhələ 1-ə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 2-yə köçürmə	–	–	–	–
Mərhələ 3-ə köçürmə	(2,691)	–	2,691	–
31 dekabr 2022-ci il	2,215,968	–	2,691	2,218,659

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İnvestisiya qiymətli (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə borc qiymətli kağızları

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(2,995)	-	-	(2,995)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,321)	-	-	(1,321)
Ödənilmiş aktivlər	668	-	-	668
Mərhələ 1-ə köçürmə	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	-	-	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	3	-	(3)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərin dövrün sonuna GKZ-yə təsiri	-	-	(2,688)	(2,688)
31 dekabr 2022-ci il	(3,645)	-	(2,691)	(6,336)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində DÜGƏD ilə qiymətli kağızlarla əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	134,779	-	-	134,779
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	269,033	-	-	269,033
Satılmış aktivlər	(104,820)	-	-	(104,820)
31 dekabr 2022-ci il	298,992	-	-	298,992

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(312)	-	-	(312)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(238)	-	-	(238)
Satılmış aktivlər	274	-	-	274
31 dekabr 2022-ci il	(276)	-	-	(276)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Dövlətlə bağlı müəssisələr	378,153	260,941
Korporativ kreditlər	605,542	484,257
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	1,957,831	1,676,560
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	571,201	418,325
Fərdi sahibkarlar	370,721	168,269
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	3,883,448	3,008,352
Çıxılsın – kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(137,507)	(118,473)
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər	3,745,941	2,889,879
Fiziki şəxslərə kreditlər - istehlak kreditləri	364,560	140,973
MZƏD ilə müştərilərə verilmiş kreditlər	364,560	140,973
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,110,501	3,030,852

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2023	2022
Fiziki şəxslər	2,893,592	2,235,858
Özəl müəssisələr	605,542	484,257
Dövlətlə bağlı müəssisələr	378,153	260,941
Fərdi sahibkarlar	370,721	168,269
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	4,248,008	3,149,325

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Kreditlər əsasən aşağıdakı sahələrə verilmişdir:

	2023	2022
Fiziki şəxslər	2,893,592	2,235,858
Ticarət və xidmətlər	781,754	327,449
İstehsal	205,566	303,700
Tikinti	134,315	133,942
Kənd təsərrüfatı və qida emalı	90,259	48,250
Telekommunikasiya	55,619	25,972
Nəqliyyat	17,586	14,714
Sair	69,317	59,440
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	4,248,008	3,149,325

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrupda on iki (2022-ci il: on iki) ən iri borcalandan alınacaq 573,389 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 13%-i ilə (2022-ci il: 387,360 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 12%-i) təmsil olunan kreditlərin cəmləşməsi olmuşdur. Bu kreditlər üzrə 1,440 AZN (2022-ci il: 3,192 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Dövlətə aid kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Dövlətə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	260,846	36	59	260,941
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	233,979	-	-	233,979
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(116,731)	(36)	-	(116,767)
31 dekabr 2023-cü il	378,094	-	59	378,153
<i>Dövlətə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(2,287)	(2)	(49)	(2,338)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(321)	-	-	(321)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	2,226	2	-	2,228
GKZ hesablamları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(1)	-	(5)	(6)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(5)	(5)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(383)	-	(59)	(442)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Korporativ kreditlərlə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	391,471	85,507	7,279	484,257
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	458,940	-	-	458,940
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(262,772)	(70,373)	(5,406)	(338,551)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	7,289	(7,258)	(31)	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(30,986)	31,057	(71)	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(4,162)	(1,496)	5,658	-
Bərpalar	-	-	1,029	1,029
Silinmiş məbləğlər	-	-	(133)	(133)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	559,780	37,437	8,325	605,542

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(7,848)	(4,053)	(5,218)	(17,119)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(8,616)	-	-	(8,616)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	4,881	3,017	4,550	12,448
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(791)	772	19	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	1,369	(1,407)	38	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	256	456	(712)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	662	(193)	(2,825)	(2,356)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(119)	71	(234)	(282)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(291)	(291)
Bərpalar	-	-	(1,029)	(1,029)
Silinmiş məbləğlər	-	-	133	133
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(10,206)	(1,337)	(5,569)	(17,112)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər - istehlak kreditləri ilə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər - istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,502,612	127,638	46,310	1,676,560
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,390,560	-	-	1,390,560
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(998,921)	(78,482)	(28,576)	(1,105,979)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	29,850	(28,908)	(942)	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(69,587)	75,988	(6,401)	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(51,564)	(4,949)	56,513	-
Diskontun qaytarılması	276	551	885	1,712
Tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnməyən dəyişikliklər nəticəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklər	(170)	(1,202)	(1,937)	(3,309)
Bərpalar	-	-	15,175	15,175
Silinmiş məbləğlər	-	-	(16,888)	(16,888)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	1,803,056	90,636	64,139	1,957,831

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər - istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(26,635)	(27,464)	(32,359)	(86,458)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(24,342)	-	-	(24,342)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	17,358	16,121	23,996	57,475
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(5,808)	5,192	616	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	1,233	(5,283)	4,050	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	914	1,304	(2,218)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	6,359	(14,980)	(39,644)	(48,265)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	1,384	1,457	(1,692)	1,149
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(3,101)	(3,101)
Bərpalar	-	-	(15,175)	(15,175)
Silinmiş məbləğlər	-	-	16,888	16,888
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(29,537)	(23,653)	(48,639)	(101,829)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər - ipoteka kreditləri ilə bağlı ümumi balans dəyəri və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər - ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	397,991	19,139	1,195	418,325
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	200,009	–	–	200,009
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(44,434)	(2,609)	(90)	(47,133)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	2,096	(1,668)	(428)	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(11,661)	11,672	(11)	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(204)	(18)	222	–
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	543,797	26,516	888	571,201

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər - ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(461)	(469)	(245)	(1,175)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(203)	–	–	(203)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	62	48	38	148
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(176)	90	86	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	35	(37)	2	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	7	–	(7)	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-yə təsiri	181	(278)	(50)	(147)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(180)	361	3	184
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	(18)	(18)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(735)	(285)	(191)	(1,211)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Fərdi sahibkarlara kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Fərdi sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	150,485	12,421	5,363	168,269
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	314,445	-	-	314,445
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(100,553)	(9,417)	(1,724)	(111,694)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	1,822	(1,822)	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(7,833)	7,833	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(2,309)	(6)	2,315	-
Bərpalar	-	-	36	36
Silinmiş məbləğlər	-	-	(335)	(335)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	356,057	9,009	5,655	370,721
<i>Fərdi sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(6,239)	(1,841)	(3,303)	(11,383)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(11,937)	-	-	(11,937)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	4,393	1,204	1,399	6,996
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(281)	281	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	535	(535)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	199	1	(200)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	231	(405)	(1,273)	(1,447)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	952	62	(252)	762
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(203)	(203)
Bərpalar	-	-	(36)	(36)
Silinmiş məbləğlər	-	-	335	335
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(12,147)	(1,233)	(3,533)	(16,913)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində Dövlətlə əlaqəli kreditlərlə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	324,875	41,623	115	366,613
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	8,934	-	-	8,934
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(72,927)	(41,623)	(56)	(114,606)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(36)	36	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il	260,846	36	59	260,941
<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(1,991)	(1,798)	(60)	(3,849)
Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(935)	-	-	(935)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	570	1,798	7	2,375
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	1	(1)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	-	(1)	-	(1)
GKZ hesablamları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	68	-	10	78
Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(6)	(6)
31 dekabr 2022-ci il	(2,287)	(2)	(49)	(2,338)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində Korporativ kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

Korporativ kreditlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	252,761	72,158	18,643	343,562
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	359,666	-	-	359,666
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(170,381)	(33,989)	(9,774)	(214,144)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	4,185	(3,824)	(361)	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(51,162)	51,162	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(3,598)	-	3,598	-
Bərpalar	-	-	366	366
Silinmiş məbləğlər	-	-	(5,193)	(5,193)
31 dekabr 2022-ci il	391,471	85,507	7,279	484,257
Korporativ kreditlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(6,857)	(3,097)	(8,158)	(18,112)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(9,322)	-	-	(9,322)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	3,764	2,226	1,616	7,606
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(1,086)	863	223	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	3,604	(3,604)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	514	-	(514)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	906	(641)	(2,231)	(1,966)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	629	200	(559)	270
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(422)	(422)
Bərpalar	-	-	(366)	(366)
Silinmiş məbləğlər	-	-	5,193	5,193
31 dekabr 2022-ci il	(7,848)	(4,053)	(5,218)	(17,119)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,003,749	388,525	68,761	1,461,035
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,211,869	–	–	1,211,869
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(681,048)	(229,080)	(20,556)	(930,684)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	118,188	(113,071)	(5,117)	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(94,062)	98,451	(4,389)	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(55,964)	(17,077)	73,041	–
Diskontun qaytarılması	146	517	991	1,654
Uçotdan çıxarılma ilə nəticələnməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklər	(266)	(627)	(1,041)	(1,934)
Bərpalar	–	–	6,786	6,786
Silinmiş məbləğlər	–	–	(72,166)	(72,166)
31 dekabr 2022-ci il	1,502,612	127,638	46,310	1,676,560
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(10,775)	(31,102)	(51,903)	(93,780)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(31,390)	–	–	(31,390)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	815	6,448	14,122	21,385
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(11,319)	7,950	3,369	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	16,893	(19,830)	2,937	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	1,269	13,921	(15,190)	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	8,794	(2,854)	(46,181)	(40,241)
GKZ hesablamları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(922)	(1,997)	(107)	(3,026)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	(4,786)	(4,786)
Bərpalar	–	–	(6,786)	(6,786)
Silinmiş məbləğlər	–	–	72,166	72,166
31 dekabr 2022-ci il	(26,635)	(27,464)	(32,359)	(86,458)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	290,653	1,383	504	292,540
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	154,030	–	–	154,030
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(27,995)	(35)	(200)	(28,230)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	1,153	(960)	(193)	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(19,029)	19,049	(20)	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(821)	(298)	1,119	–
Silinmiş məbləğlər	–	–	(15)	(15)
31 dekabr 2022-ci il	397,991	19,139	1,195	418,325
<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(1,035)	(181)	(117)	(1,333)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(420)	–	–	(420)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	126	6	55	187
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(159)	118	41	–
Mərhələ 2-yə köçürmələr	260	(262)	2	–
Mərhələ 3-ə köçürmələr	10	49	(59)	–
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	157	(201)	(175)	(219)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	600	2	–	602
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	–	–	(7)	(7)
Silinmiş məbləğlər	–	–	15	15
31 dekabr 2022-ci il	(461)	(469)	(245)	(1,175)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fərdi sahibkarlara kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fərdi sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	50,186	4,801	5,246	60,233
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	140,584	-	-	140,584
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(28,480)	(3,275)	(712)	(32,467)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	308	(308)	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(11,152)	11,203	(51)	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(961)	-	961	-
Bərpalar	-	-	68	68
Silinmiş məbləğlər	-	-	(149)	(149)
31 dekabr 2022-ci il	150,485	12,421	5,363	168,269
<i>Fərdi sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(2,727)	(772)	(3,218)	(6,717)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(6,356)	-	-	(6,356)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	1,733	467	615	2,815
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(43)	43	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	921	(960)	39	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	82	-	(82)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	39	(705)	(415)	(1,081)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	112	86	(45)	153
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-	(278)	(278)
Bərpalar	-	-	(68)	(68)
Silinmiş məbləğlər	-	-	149	149
31 dekabr 2022-ci il	(6,239)	(1,841)	(3,303)	(11,383)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər**

Grup maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Yeni kreditlərin AYKD hesab edilməsi halları istisna təşkil edir. 2023-cü il ərzində Grupun Mərhələ 3-də yaradılmış krediti olmamışdır, lakin balansı sifira yuvarlanan bir AYKD aləti olmuşdur.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Grup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda dəyişikliklə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Aşağıdakı cədvələ dövr ərzində dəyişiklik edilmiş Mərhələ 2 və 3 üzrə aktivlər və dəyişikliklə bağlı Grupun məruz qaldığı zərər daxildir.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Dövr üzrə şərtlərinə dəyişiklik edilmiş kreditlər		
Dəyişiklikdən əvvəl amortizasiya hesablanmış dəyər	93,850	70,904
Dəyişiklik üzrə xalis zərər	(3,309)	(1,934)

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Grup 3-cü Mərhələdə bir neçə korporativ və kiçik kreditləşmə kreditləri üzrə DHZ əmsalını girovların diskontlaşdırılmış dəyərini istifadə etməklə hesablayır. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə həmin kreditlər üzrə maksimal risk həcmi 1,612 AZN (2022-ci il: 2,934 AZN) olmuş, bunun üçün 522 AZN (2022-ci il: 1,475 AZN) məbləğində GKZ tanınmışdır. Bu kreditlər üzrə girov olmasaydı GKZ məbləği ümumi qiymətləndirmə əsasında 1,612 AZN (2022-ci il: 2,379 AZN) olardı.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər və ya yenidən qiymətləndirmə					
1 yanvar 2022-ci il	6,039	16,977	20,924	100,925	144,865
Törəmə müəssisənin satın alınması	201	402	3,788	13,729	18,120
Əlavələr	-	7,355	3,908	21,355	32,618
Silinmələr	-	(973)	(4,248)	(8,429)	(13,650)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	627	-	-	-	627
31 dekabr 2022-ci il	6,867	23,761	24,372	127,580	182,580
Əlavələr	-	7,760	7,871	19,090	34,721
Silinmələr	-	-	(913)	(4,226)	(5,139)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	102	-	-	-	102
31 dekabr 2023-cü il	6,969	31,521	31,330	142,444	212,264
Hesablanmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə					
1 yanvar 2022-ci il	(19)	(4,974)	(12,326)	(64,119)	(81,438)
Törəmə müəssisənin satın alınması	(12)	(229)	(2,810)	(11,078)	(14,129)
Köhnəlmə xərci	(310)	(2,082)	(3,282)	(13,991)	(19,665)
Silinmələr	-	462	3,903	8,042	12,407
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	283	-	-	-	283
31 dekabr 2022-ci il	(58)	(6,823)	(14,515)	(81,146)	(102,542)
Köhnəlmə xərci	(383)	(2,895)	(3,992)	(15,902)	(23,172)
Silinmələr	-	-	802	4,147	4,949
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	314	-	-	-	314
31 dekabr 2023-cü il	(127)	(9,718)	(17,705)	(92,901)	(120,451)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2021-ci il	6,020	12,003	8,598	36,806	63,427
31 dekabr 2022-ci il	6,809	16,938	9,857	46,434	80,038
31 dekabr 2023-cü il	6,842	21,803	13,625	49,543	91,813

31 dekabr 2023-ci il tarixinə 64,902 AZN (2022-ci il: 53,463 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir, lakin istifadədə olmuşdur.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 6,753 AZN (2022-ci il: 3,933 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə binalarının yenidən qiymətləndirilmiş məbləğini müəyyən etmək məqsədilə Qrup müstəqil qiymətləndirici olan "Vecon Consulting" MMC-ni (2022-ci il: "KONEKO" MMC) cəlb etmişdir. Yenidən qiymətləndirilmiş məbləğ bazar və gəlir əsaslı sübutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq satışların müqayisəli təhlili və gəlirin təhlili istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində 416 AZN məbləğində gəlir (2022-ci il: 910 AZN məbləğində gəlir) digər ümumi gəlir tərkibində tanınmışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri aşağıdakı kimi olardı:

	2023	2022
İlkin dəyər	8,031	8,031
Yığılmış köhnəlmə	(5,790)	(5,388)
Xalis balans dəyəri	2,241	2,643

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Qudvil</i>	<i>Lisenzia</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər				
1 yanvar 2022-ci il	-	21,570	20,337	41,907
Müəssisələrin birləşməsi yolu ilə əlavələr	8,535	406	2,954	11,895
Əlavələr	-	6,380	4,845	11,225
Silinmələr	-	(6,553)	(1,541)	(8,094)
31 dekabr 2022-ci il	8,535	21,803	26,595	56,933
Əlavələr	-	10,328	6,029	16,357
Silinmələr	-	(5,616)	(118)	(5,734)
31 dekabr 2023-cü il	8,535	26,515	32,506	67,556
Yığılmış amortizasiya				
1 yanvar 2022-ci il	-	(8,387)	(7,865)	(16,252)
Müəssisələrin birləşməsi yolu ilə əlavələr	-	(293)	(2,176)	(2,469)
Amortizasiya xərci	-	(8,143)	(2,465)	(10,608)
Silinmələr	-	6,553	1,541	8,094
31 dekabr 2022-ci il	-	(10,270)	(10,965)	(21,235)
Amortizasiya xərci	-	(8,822)	(3,098)	(11,920)
Silinmələr	-	5,616	118	5,734
31 dekabr 2023-cü il	-	(13,476)	(13,945)	(27,421)
Xalis balans dəyəri	-			
31 dekabr 2021-ci il	-	13,183	12,472	25,655
31 dekabr 2022-ci il	8,535	11,533	15,630	35,698
31 dekabr 2023-cü il	8,535	13,039	18,561	40,135

2023-cü il ərzində Qrup satınalma üzrə yaranan qudvil üçün illik dəyərsizləşmə testini həyata keçirdi. Qrup dəyərsizləşmə göstəricilərini yoxlayarkən, digər amillərlə yanaşı, bazar kapitallaşması ilə balans dəyəri arasındakı əlaqəni nəzərə alır. Qrup bərpa edilə bilən məbləği qiymətləndirərək gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətindən və kapitalın orta çəkili dəyərindən faiz dərəcəsi kimi istifadə etmişdir. Biznesin bərpa edilə bilən məbləği (istifadə dəyəri) kapitalın orta çəkili dəyərindən istifadə etməklə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərini müəyyən etməklə hesablanır və nəticədə Qrup qudvillə bağlı dəyərsizləşmənin olmaması qənaətinə gəlmişdir.

13. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəliyi

İstifadə hüququ olan aktivlərdə hərəkət:

	2023	2022
1 yanvarda	38,372	34,034
Müəssisələrin birləşməsi yolu ilə satınalmalar	-	292
Əlavələr	1,696	10,026
İcarəyə modifikasiya	2,809	3,309
Köhnəlmə xərci	(10,272)	(9,289)
31 dekabrda	32,605	38,372

İcarə öhdəliyində hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023	2022
1 yanvarda	44,431	38,954
Müəssisələrin birləşməsi yolu ilə satınalmalar	-	328
Əlavələr	1,696	10,026
İcarəyə modifikasiya	2,508	2,923
Faiz xərci	4,855	4,682
Ödənişlər	(13,893)	(12,482)
31 dekabrda	39,597	44,431

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Cari vergi xərci	(101,002)	(91,771)
Təxirə salınmış fayda – müvəqqəti fərqlərin yaranması	18,696	5,969
Çıxılsın: digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	501	35
Mənfəət vergisi xərci	(81,805)	(85,767)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	2023	2022
DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təyin edilmiş borc alətləri üzrə xalis (gəlir)/zərər	(29)	104
DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təyin edilmiş kapital investisiyaları üzrə xalis (gəlir)/zərər	(389)	43
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(83)	(182)
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(501)	(35)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsinə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2023	2022
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəlki mənfəət	363,908	390,430
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(72,782)	(78,086)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(6,736)	(7,713)
Tanınması dayandırılmış təxirə salınmış vergilər	(1,997)	-
Digər	(290)	32
Mənfəət vergisi xərci	(81,805)	(85,767)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Vergilər (davamı)

31 dekabrda təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi				Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			
	Mənfəət və ya zərər haqqında		Digər ümumi gəlirdə	Müəssisələrin birləşməsinin təsiri	Mənfəət və ya zərər haqqında		Digər ümumi gəlirdə	2023
	2021	hesabatda			2022	hesabatda		
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri								
İstifadə edilməmiş vergi zərərləri	-	1,066	-	-	1,066	(307)	-	759
Asılı müəssisəyə investisiya	473	382	-	-	855	3,519	-	4,374
İnvestisiya qiymətli kağızları	(26)	131	147	-	252	225	(418)	59
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(221)	992	-	(513)	258	(258)	-	-
Müştərilərə ödənilməli məbləğlər	812	(136)	-	-	676	(676)	-	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	-	(125)	-	1,582	1,457	64	-	1,521
Kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	-	-	-	-	-	416	-	416
İcarə öhdəliyi	8,398	1,095	-	73	9,566	(1,647)	-	7,919
Digər öhdəliklər	7,935	1,353	-	1,529	10,817	5,542	-	16,359
Təxirə salınmış vergi aktivləri	17,371	4,758	147	2,671	24,947	6,878	(418)	31,407
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	-	-	(191)	-	(191)
Qeyri-maddi aktivlər	(90)	(131)	-	(20)	(241)	(265)	-	(506)
Kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	315	(653)	-	-	(338)	338	-	-
İstifadə hüququ olan aktivlər	(7,414)	(799)	-	(66)	(8,279)	1,758	-	(6,521)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(45,872)	2,657	-	-	(43,215)	6,568	-	(36,647)
Əmlak və avadanlıqlar	(3,719)	745	(182)	252	(2,904)	560	(83)	(2,427)
Digər aktivlər	(2,834)	(573)	-	(1,041)	(4,448)	3,551	-	(897)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(59,614)	1,246	(182)	(875)	(59,425)	12,319	(83)	(47,189)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri)/aktivləri	(42,243)	6,004	(35)	1,796	(34,478)	19,197	(501)	(15,782)

15. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeyd edilmiş maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	(174)	-	-	(174)
Amortizasiya hesablanmış dəyərə müştərilərə verilmiş kreditlər	10	(9,538)	7,321	(14,315)	(16,532)
Digər maliyyə aktivləri	16	(83)	(32)	(471)	(586)
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		(9,795)	7,289	(14,786)	(17,292)
Maliyyə zəmanətləri	23	(160)	87	47	(26)
İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	23	(1,740)	(77)	1,294	(523)
Akkreditivlər	23	20	1	-	21
Kreditlə bağlı öhdəliklər		(1,880)	11	1,341	(528)
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		(11,675)	7300	(13,445)	(17,820)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

15. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	(614)	-	(2,691)	(3,305)
Amortizasiya hesablanmış dəyərlər müşətilərə verilmiş kreditlər	10	(20,085)	3,121	(42,524)	(59,488)
Digər maliyyə aktivləri	16	56	(24)	295	327
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		(20,643)	3,097	(44,920)	(62,466)
Maliyyə zəmanətləri	23	832	(120)	(723)	(11)
Akkreditivlər	23	(79)	43	-	(36)
İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	22	(485)	881	(504)	(108)
Kreditlə bağlı öhdəliklər		268	804	(1,227)	(155)
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		(20,375)	3,901	(46,147)	(62,621)

Digər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	İcra zəmanətləri
1 yanvar 2022-ci il	(11,993)
Qaytarılma	404
<i>Mənfəət və ya zərərdə kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmə üçün (ehtiyat)/ehtiyatın qaytarılmasına təsir göstərməyən hərəkətlər</i>	
İcra zəmanəti məktubunun verilməsinə görə ödəniş	9,510
31 dekabr 2022-ci il	(2,079)
Xərc	(91)
31 dekabr 2023-cü il	(2,170)

16. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Digər maliyyə aktivləri		
Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondundan debitor borcları	111,594	-
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	96,309	63,997
Yerli büdcədən alınacaq məbləğ	12,495	12,590
Törəmə maliyyə aktivləri	5,346	15,972
Hesablanmış komissiya	3,596	2,807
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(4,861)	(4,492)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	224,479	90,874
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Əvvəlcədən ödənilmiş icarə və digər təxirə salınmış xərclər	51,030	49,099
Əvvəlcədən ödəmə	12,162	8,550
Yenidən mülkiyyətə alınmış girov	10,048	10,420
Ehtiyat hissələri	2,216	1,594
Alınacaq/əvəzi ödəniləcək ƏDV	1,583	2,410
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	77,039	72,073
Digər aktivlər	301,518	162,947

Qrupun Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondundan (bundan sonra "AƏSF") debitor borcu rezident Bankın 2023-cü ildə fəaliyyəti dayandırması ilə əlaqədar olmuşdur. Rezident bankların fəaliyyəti dayandırıldıqdan sonra Qrup müvafiq Bankın müştərilərinə 111,594 AZN məbləğində depozitlər və cari hesabların əvəzinə ödəməyə borclu olmuşdur və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə AƏSF-dən əvəzin ödənilməsi gözlənilirdi.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

2022-ci il ərzində Qrup aidiyyəti ola şəxslə yeni baş ofis binasına dair gözlənilən başlama tarixi 2024-cü ilin dekabr ayının sonunda olan 20 illik icarə müqaviləsi bağlamışdır. Bu icarəni təmin etmək üçün Qrup əvvəlcədən ödəniş etməli olmuşdur. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə əvvəlcədən ödənilmiş icarə haqqına və digər təxirə salınmış xərclərə 2022-ci ildə ödənilmiş 38,213 AZN məbləğində yeni baş ofisin 5 illik müddətə icarəsi üçün əvvəlcədən ödənilmiş icarə haqqı daxildir. 2023-cü il ərzində yeni baş ofisin icarəsi ilə bağlı heç bir əvvəlcədən ödəmə olmamışdır.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(69)	(65)	(4,358)	(4,492)
Xərc	(83)	(32)	(471)	(586)
Silinmiş məbləğlər	-	-	217	217
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(152)	(97)	(4,612)	(4,861)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixində GKZ	(15)	(37)	(4,362)	(4,414)
Qaytarılma / (xərclər)	56	(24)	295	327
Müəssisələrin birləşməsi yolu ilə satınalma	(110)	(4)	(3,551)	(3,665)
Silinmiş məbləğlər	-	-	3,260	3,260
31 dekabr 2022-ci il	(69)	(65)	(4,358)	(4,492)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	78,318	48,024
Hesablanmış xərclər	11,149	7,541
Maliyyə zəmanətləri və digər kreditlə bağlı öhdəliklər üzrə ehtiyat	11,094	10,566
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	100,561	66,131
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək vəsaitlər	59,016	49,242
Yerli büdcəyə ödəniləcək məbləğlər	15,867	11,355
Müqavilə öhdəlikləri	14,681	11,709
Təxirə salınmış gəlirlər	8,616	11,834
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	5,688	3,662
İcra zəmanətləri üçün ehtiyatlar	2,170	2,079
Digər	244	335
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	106,282	90,216
Digər öhdəliklər	206,843	156,347

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərilir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, törəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, soraq dərəcəsi və ya göstəricisidir və törəmələrin dəyərində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	31 dekabr 2023-cü il			31 dekabr 2022-ci il		
	Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər		Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Xarici valyuta müqavilələri						
Svoplar – yerli	147,547	5,346	-	325,530	15,972	-
Cəmi törəmə aktivlər		5,346			15,972	

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	3,420,184	4,071,493
Müddətli depozitlər	867,819	298,665
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	1,393,818	1,205,998
Müddətli depozitlər	662,668	563,792
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	6,344,489	6,139,948
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar (Qeyd 23)	(26,694)	(31,077)

31 dekabr 2023-cü ildə Qrupun 10 (2022-ci il: on) ən iri müştərisi üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 1,956,382 AZN olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 31%-ni (2022-ci il: 2,527,056 AZN və ya 41%) təşkil etmişdir.

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2023		2022	
	<i>Məbləğ</i>	%	<i>Məbləğ</i>	%
Fiziki şəxslər	2,056,486	32%	1,769,790	29%
Ticarət və xidmətlər	1,391,800	22%	1,108,543	18%
Tikinti	1,119,723	18%	1,226,926	20%
Enerji	647,072	10%	596,994	10%
Sığorta	384,344	6%	720,277	12%
Təhsil	226,014	4%	237,850	4%
İstehsal	158,849	3%	116,562	2%
Nəqliyyat və rabitə	141,566	2%	158,066	2%
Kənd təsərrüfatı	121,341	2%	139,061	2%
Diger	97,294	1%	65,879	1%
Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər	6,344,489	100%	6,139,948	100%

18. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrupun 2020-ci ilin dekabr ayında buraxılmış və 24 dekabr 2027-ci ildə (2022-ci il: 24 dekabr 2027-ci il) müddəti başa çatan 59,578 AZN məbləğində ABŞ dolları ilə bir sinif istiqrazları olmuşdur. Bu emissiya Bakı Fond Birjasında xüsusi yerləşdirmə yolu ilə həyata keçirilmiş və istiqrazlar qarşı-tərəflərlə satın alındıqdan sonra birja siyahısından çıxarılmışdır. Qrupun, bu borc qiymətli kağızları ilə əlaqəli hər hansı maliyyə və ya qeyri-maliyyə öhdəlikləri yoxdur.

19. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

31 dekabr 2023-cü il tarixinə ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2023	2022
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	325,957	276,006
Təhsil Tələbə Krediti Fondu	79,385	90,463
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	29,272	34,530
Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	1,750	1,857
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	540	1,080
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	436,904	403,936

2005-ci ildə Qrup Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Qrupa illik 1% (2022-ci il: illik 1%) dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2024-2031-ci (2022-ci il: 2023-2031) illərdə başa çatır. Qrup bu vəsaitləri illik 7.0%-dək faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edə bilər.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər (davamı)

2016-cı ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondu ASC ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2022-ci il: illik 1% və 4%) və müddəti 2024-2053 (2022-ci il: 2023-2052) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dək illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2018-ci ildə Qrup, Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi ilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin kənd təsərrüfatı sektorundakı müəssisələrin maliyyələşdirilməsini nəzərdə tutan proqramına dair kredit müqaviləsi imzalamışdır. Bu proqram əsasında, vəsaitlər Qrupa illik 2% və 3% dərəcələri ilə verilir (2022-ci il: illik 2% və 3%) və müddəti 2024-2027 (2022-ci il: 2023-2027) ildə başa çatır. Qrup bu vəsaitləri illik 7%-dək (2022-ci il: illik 7%-dək) illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2021-ci ildə Qrup Təhsil Tələbə Krediti Fondu ilə kredit müqaviləsi imzalamışdır. Fond Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir və tələbələrin təhsil haqlarının maliyyələşdirilməsi ilə məşğul olur. Təhsil Tələbə Krediti Fondu 2021-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentin Fərmanı ilə təsis edilmişdir. Fondun nizamnamə kapitalı 79,385 AZN (2022-ci il: 90,463 AZN) təşkil edir. 31 dekabr 2022-ci il tarixində həmin vəsaitlər Qrupa Fondun cari hesabı kimi köçürülmüşdür. Proqram çərçivəsində kreditlərin şərtləri və faiz dərəcələri Fond tərəfindən müəyyən ediləcək. Qrup şərtlərə cavab verən tələbələrin kreditlərini maliyyələşdirəcək Fond isə daha sonra maliyyələşdirilmiş məbləği Qrupa köçürəcək. Fond bu kreditlərlə əlaqəli bütün riskləri daşıyacaq.

20. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
REPO müqavilələri	403,760	-
Kredit təşkilatlarından alınmış uzunmüddətli kreditlər	40,366	-
Cari hesablar	18,623	6,330
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	18,384	2,769
Kredit təşkilatları qarşısında digər öhdəliklər	126,649	71,184
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	607,782	80,283

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən repo müqavilələri üzrə girov qoyulmuş notların ədalətli dəyəri 404,453 AZN təşkil etmişdir. 31 dekabr 2023-ci il tarixinə 126,649 AZN (71,184 AZN) məbləğində kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər əsasən digər bankların xidmətləri üçün ödəniş terminalları vasitəsilə müştərilər tərəfindən nağd ödənişlərə (kredit ödənişləri, hesaba depozitlər, köçürmələr və s.) görə "PaşaPay" MMC-nin 42 kredit təşkilatı (31 dekabr 2022-ci il: 42 kredit təşkilatı) qarşısında faiz hesablanmayan öhdəliklərindən ibarət olmuşdur.

21. Subordinasiyalı kredit

2023-cü il ərzində Qrup rezident banka subordinasiyalı borc öhdəliyini ödəmişdir və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrupun subordinasiyalı krediti olmamışdır (2022-ci il: 8,521 AZN).

22. Kapital

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrupun səhm kapitalı adi və imtiyazlı səhmlərdən ibarətdir. Adi səhmlər 17 iyul 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsində qeydiyyatda alınmışdır. Beləliklə, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapital hər birinin nominal dəyəri 12.39 AZN olmaqla 16,614,205 adi (2022-ci il: 16,614,205) səhmdən ibarətdir. Hər adi səhm bir səsvermə hüququnu verir.

12 oktyabr 2022-ci il tarixində səhmdarların qərarı ilə Qrup cəmi 20,000 AZN məbləğində hər birinin nominal dəyəri 12.39 AZN olmaqla adi səhmlərin buraxılmasına icazə vermiş, bunlar da 2022-ci ilin sonunadək səhmdarlar tərəfindən tam ödənilmişdir. Qrupun səhm kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə səhm kapitalının qalığı 265,850 AZN (2022-ci il: 265,850 AZN) təşkil edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Kapital (davamı)

Səhmdarların 12 yanvar 2023-cü il, 31 mart 2023-cü il və 6 iyul 2023-cü il tarixlərində keçirilmiş Ümumi Yığıncağının qərarı ilə, Qrup 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə müvafiq olaraq imtiyazlı səhmlər üzrə 9,000 AZN məbləğində (hər səhm üzrə 1.86 AZN), adi səhmlər üzrə isə 148,400 AZN və 13,700 AZN məbləğlərində (bir səhm üzrə 9.76 AZN) dividendlər elan etmiş və ödəmişdir. Bütün məbləğlərə səhmdarların adından ödəniləcək 10% ÖMV daxildir. İmtiyazlı səhmlər üzrə sabit dividend (15%) mövcuddur və heç bir səsvermə hüququ yoxdur.

Səhmdarların 14 mart 2022-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə, Qrup 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlər üzrə cəmi 144,273 AZN məbləğində (bir səhm üzrə 8.68 AZN) və imtiyazlı səhmlər üzrə cəmi 9,000 AZN (hər bir səhm üzrə 1.86 AZN) dividendlər elan etmişdir. Hər iki məbləğə səhmdarların adından ödəniləcək 10% ÖMV daxildir. Dividendlər 2022-ci il ərzində tam olaraq ödənilmişdir.

Bütün məbləğlərə səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% ÖMV daxildir.

Əlavə ödənilmiş kapital

Əlavə ödənilmiş kapital buraxılmış səhmlərin dəyərində görə ödənişlər istisna olmaqla, səhmdarların məcmu töhfəsini əks etdirir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər

Bu ehtiyat DÜGƏD ilə ölçülən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

23. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Ümumi icmal

Qrup bütün əməliyyatlarını Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı karbohidrogen qiymətlərinə xüsusilə həssasdır. Lakin son illər ərzində Azərbaycan Respublikasının hökuməti daha tarazlı iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və hazırda ölkə ÜDM-nun yarısından çoxunu təmin edən karbohidrogen sektorundan asılılığı azaltmaq üçün əhəmiyyətli iqtisadi və sosial islahatlara başlamışdır.

İqtisadi göstəricilər

2022-ci ildə Azərbaycanın ÜDM-i neft və qeyri-neft sektorunda güclü artım hesabına 4,6% artmışdır. Bu, əsasən, karbohidrogenlərin yüksək global qiymətləri ixrac gəlirlərini artırdığı üçün xarici valyuta daxilolmalarının artması ilə bağlıdır. Bu amillər nəticəsində artan pul kütləsi 2023-cü il ərzində bank sektorunda izafi likvidliyə və rekord yüksək mənfəətə gətirib çıxarmış, eyni zamanda defolt dərəcələrinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına səbəb olmuşdur.

2022-ci ilin ikinci yarısında və 2023-cü ilin böyük hissəsində global karbohidrogen qiymətlərində azalma müşahidə olunmuş, 2023-cü ilin sentyabr-oktyabr dövründə isə qiymətlər bir qədər yüksəlmişdir. Ölkənin ÜDM-i 2023-cü ildə cəmi 1,8% artmışdır.

2022-ci və 2023-cü illərdə yüksək orta karbohidrogen qiymətləri yerli valyutaya əlavə sabitlik gətirmişdir.

Monetar siyasət

2022-ci və 2023-cü illər ərzində ARMB bank sektorunda inflyasiya və likvidlik səviyyələrinə operativ reaksiya vermək üçün yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsinə və məcburi ehtiyat tələblərinə fəal şəkildə nəzarət etmişdir. Yüksək inflyasiyanın qeydə alındığı 2022-ci ildə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 7,5%-dən 8,25%-ə yüksəldilmişdir. Bununla belə, 2023-cü il ərzində inflyasiya əvvəlki ildəki 13,9%-dən 2023-cü ilin sonunda 8,8%-ə kimi xeyli azalmışdır. ARMB 31 dekabr 2023-cü il tarixinə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsinə 8,00%-ə endirmişdir. Bunun əksinə olaraq, 2023-cü ildə bank sektorunda izafi likvidliyin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına cavab olaraq ARMB-nin məcburi ehtiyat normaları sərtləşdirilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

2022-ci və 2023-cü illərdə ARMB bütün dövr ərzində 1 ABŞ dolları üçün 1,7000 AZN səviyyəsində sabit qalan Azərbaycan manatının sabitliyini qorumağa davam etmişdir.

Kredit reytinginin qiymətləndirilməsi

2023-cü il ərzində global reyting agentlikləri Azərbaycan hökumətinin kredit reytingini "Ba1" səviyyəsində qiymətləndirmişlər. Qiymətləndirmə son illərdə daha uğurlu fiskal idarəetmə və post pandemiya dövrünə baxmayaraq gələcək şoklara tab gətirmək qabiliyyətinin artması ilə nəticələnən effektiv iqtisadi siyasətin təzahürüdür. İqtisadi canlanma və yüksək karbohidrogen qiymətləri şəraitində ehtiyatlı fiskal idarəetmə sayəsində büdcə göstəriciləri yüksək olaraq qalır və gözləniləndən daha sürətlə artır.

Rəhbərliyin cavabı

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə baş verən hadisələri izləməkdədir və yaxın gələcəkdə Qrupun işgüzar fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi ehtiyat tədbirləri görür. Qrup likvidlik mövqeyini hər gün izləyir və onun davamlı fəaliyyət üçün kifayət hesab edir. Qrup likvidlik mövqeyini gündəlik izləyir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Qrup məhkəmə prosesləri və şikayətlər obyektli olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə proses və ya şikayətlərdən irəli gələn yekun öhdəlik (əgər olarsa) Qrupun maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Qrupun əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Qrupun əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç təqvim ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2017-ci ilin birinci yarısını əhatə etmişdir.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Qrupun vergi, valyuta və gömrük mövqeləri dəstəklənəcəkdir.

Sığorta

Qrup hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallarla uyğunlaşmağı tələb edir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Qrup bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski Bankın təminatlı kredit üzrə 1-ci dərəcəli kapitalının 10 faizindən artıq olmaması ilə bağlı əmsal istisna olmaqla bütün əmsallara riayət etmişdir. 31 dekabr 2023-ci il tarixinə Bankın əmsalı 11.11% (2022-ci il: 12.48%) olmuşdur.

Bu əmsalın pozulması dövlətin maliyyələşdirdiyi layihələr üçün edilən investisiya ilə əlaqəli olmuşdur.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqlarla bağlı hər ay ARMB-yə məlumat təqdim etmiş və Qrup qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, qeyd edilən pozuntu ilə bağlı Qrupa qarşı gələcəkdə də heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər**

Grup tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupun ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Qrupa müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

31 dekabrda Qrupun maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2023	2022
İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	1,467,747	912,857
Maliyyə zəmanətləri	811,132	584,476
Akkreditivlər	21,071	33,741
Çıxılsın – kreditlə əlaqəli öhdəliklər üzrə GKZ üçün ehtiyatlar	(11,094)	(10,566)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər	2,288,856	1,520,508
İcra zəmanətləri	312,864	166,513
Çıxılsın – icra zəmanətləri üçün ehtiyatlar (Qeyd 15)	(2,170)	(2,079)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	2,599,550	1,684,942
Çıxılsın – zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 17)	(26,694)	(31,077)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	2,572,856	1,653,865

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Maliyyə zəmanətləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü ildə GKZ	(711)	(353)	(47)	(1,111)
Yeni risklər	(880)	-	-	(880)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər				
(silinmələri çıxmaqla)	544	271	47	862
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(9)	9	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	193	(193)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	4	(41)	-	(37)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(12)	41	-	29
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(871)	(266)	-	(1,137)
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü ildə GKZ	(5,256)	(2,825)	(1,294)	(9,375)
Yeni risklər	(6,405)	-	-	(6,405)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər				
(silinmələri çıxmaqla)	1,891	1,239	577	3,707
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(1,652)	954	698	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	2,076	(2,095)	19	-
Mərhələ 3-ə köçürmələr	13	6	(19)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	1,465	(403)	19	1,081
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	872	222	-	1,094
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(6,996)	(2,902)	-	(9,898)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

Akkreditivlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü ildə GKZ	(79)	(1)	-	(80)
Yeni risklər	(50)	-	-	(50)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	68	1	-	69
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	2	-	-	2
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	(59)	-	-	(59)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Maliyyə zəmanətləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci ildə GKZ	(1,543)	(233)	(13,589)	(15,365)
Yeni risklər	(759)	-	-	(759)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	651	196	-	847
Mərhələ 1-ə köçürmə	(254)	45	209	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	362	(362)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	6	-	(6)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərin dövrün sonuna GKZ-yə təsiri	244	(25)	(41)	178
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	582	26	(885)	(277)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmə üçün ehtiyatın (ehtiyatı)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Buraxılmış zəmanət məktubları üçün ödəniş	-	-	14,265	14,265
31 dekabr 2022-ci il	(711)	(353)	(47)	(1,111)

İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci ildə GKZ	(4,771)	(3,706)	(790)	(9,267)
Yeni risklər	(5,942)	-	-	(5,942)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələr çıxmaqla)	2,607	1,512	222	4,341
Mərhələ 1-ə köçürmə	(1,493)	1,473	20	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	1,916	(1,927)	11	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	531	7	(538)	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərin dövrün sonuna GKZ-yə təsiri	1,284	(564)	(44)	676
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	612	380	(175)	817
31 dekabr 2022-ci il	(5,256)	(2,825)	(1,294)	(9,375)

Akkreditivlər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci ildə GKZ	-	(44)	-	(44)
Yeni risklər	(80)	-	-	(80)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələr çıxmaqla)	-	44	-	44
Mərhələ 1-ə köçürmə	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	1	(1)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	-	-	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərin dövrün sonuna GKZ-yə təsiri	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il	(79)	(1)	-	(80)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	206,211	177,940
Hesablaşma əməliyyatları	69,193	52,112
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	35,442	27,203
Zəmanətlər və öhdəliklər	18,919	14,544
Digər	11,356	6,435
Haqq və komissiya gəliri	341,121	278,234
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	(124,241)	(55,838)
Hesablaşma əməliyyatları	(25,795)	(13,600)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(4,718)	(4,785)
Zəmanətlər və öhdəliklər	(942)	(655)
Digər	(10,750)	(7,793)
Haqq və komissiya xərcləri	(166,446)	(82,671)
Xalis haqq və komissiya gəliri	174,675	195,563

25. Digər əməliyyat gəliri

31 dekabr 2023-cü il tarixinə 12,641 AZN (2022-ci il: 17,717 AZN) məbləğində digər əməliyyat gəliri əsasən kommunal və rabitə xidmətləri üçün onlayn ödəniş xidmətlərindən gəlir, plastik kart kampaniyalarından gəlir və ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətsiz olan digər maddələrdən ibarətdir.

26. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Əmək haqqı və mükafatlar	(188,933)	(147,998)
Sosial sığorta xərcləri	(33,885)	(26,418)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(5,721)	(4,107)
İşçilər üzrə xərclər	(228,539)	(178,523)

27. Ümumi və inzibati xərclər

İl üzrə ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(27,295)	(17,772)
Marketinq və reklam	(26,335)	(16,050)
Rabitə xidmətləri	(23,451)	(13,881)
Hüquq və konsaltinq xidmətləri	(22,655)	(32,970)
Sponsorluq	(20,081)	(23,571)
Boş plastik kartlar	(14,857)	(6,352)
Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(12,493)	(12,060)
Təhlükəsizlik	(5,982)	(4,886)
Nümayəndəlik xərcləri	(5,791)	(4,498)
Yerləşmə və icarə haqqı	(5,568)	(3,926)
Ofis təchizatı	(5,297)	(4,473)
Kommunal xərclər	(2,425)	(2,211)
Ezamiyyə və əlaqəli xidmətlər	(2,239)	(1,321)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(2,010)	(1,358)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(1,823)	(797)
Əmlak və avadanlıqların sığortası	(1,594)	(1,877)
Avadanlığın icarəsi üzrə xərclər	(4)	(4)
Digər	(4,484)	(3,403)
Ümumi və inzibati xərclər	(184,384)	(151,410)

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhatə etdiyi il ərzində bütün EY şəbəkəsindəki firmalar tərəfindən xidmətlərin göstərilməsi üçün Qrupdan tutulan haqlar audit və qeyri-audit xidmətlərinə görə müvafiq olaraq 493 AZN və 99 AZN təşkil etmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Qrup müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Qrupun fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Qrupun hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Qrup əməliyyat risklərinə də məruz qalır. Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Qrupun strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə edilməsi strukturu

Müşahidə Şurası risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsinə görə məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

Müşahidə Şurası

Müşahidə şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit Komitəsi

Audit komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri və daxili auditin fəaliyyətinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələlərinə görə məsuliyyət daşıyır və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Qrup aktivlərinin və öhdəliklərinin, eləcə də ümumi maliyyə strukturunun idarə olunmasına görə məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Qrupun maliyyələşdirmə və likvidlik risklərinə görə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və Audit komitəsinə nəticə və tövsiyələr haqqında hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Qrupun riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Qrup baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Qrupun müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanaraq aparılır. Belə limitlər Qrupun biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Qrupun qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Qrup bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və onu ölçür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə heyətinə, risk komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə Bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Qrupun bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə heyəti və Qrupun bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Qrup kredit risklərini azaltmaq məqsədilə girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olması, iş növünün eyni coğrafi regionda yer alması, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklərdir. Konsentrasiyalar Qrupun fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir .

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək məqsədilə, Qrupun siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfəllərin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Kredit riskləri üzrə müəyyən edilmiş konsentrasiyalar müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Qrupun sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi səbəbindən Qrupun zərər çəkməsi riskidir. Qrup kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Qrupun qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Qrup kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Qrupa məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Tөрəmə maliyyə alətləri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeyd edildiyi kimi төрəmə maliyyə alətlərindən irəli gələn kredit riski istənilən vaxt müsbət ədalətli dəyərli төрəmə alətləri ilə məhdudlaşır.

Kreditlə bağlı təhhüd riskləri

Qrupun müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Qrup tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Bu cür ödənişlər akkreditivin şərtləri əsasında müştərilərdən toplanılır. Onlar Qrupu kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda aşağıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovun və digər risk azaldan üsulların təsiri Qeyd 10-da göstərilib.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Grup EFD-yə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün GKZ-ni bir neçə ehtimalla ölçülmüş ssenari əsasında hesablayır. Pul vəsaitlərinin çatışmazlığı müqaviləyə uyğun olaraq şirkətə ödəniləcək pul vəsaitləri ilə müəssisənin əldə etməyi ehtimal etdiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqdır. GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

DE	<i>Defolt ehtimalı</i> müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yarana bilər.
DHRH	<i>Defolt halında riskin həcmi</i> , müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmimin qiymətləndirilməsidir.
DHZ	<i>Defolt halında zərər</i> müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi (o cümlədən hər hansı girovun realizasiyasından) pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

Grup hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Qrup kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD üzrə aşağıdakı kimi bölüşdürür:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Qrup ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Qrup ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Qrup ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərlə qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Defoltun tərfi və bərpa olunma

Borcalan müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Qrup maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ə (kredit üzrə dəyərsizləşmə) aid olduğunu hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləndiyi kimi iş gününün bağlanması gədər ödənilməyəndə Qrup banklardan alınacaq məbləğlərin defolta uğramasını hesab edir və dərhal tədbirlər görür.

Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Qrup ödənişin aparılmayacağını göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələr baş verdikdə, Qrup hadisənin müştərinin defolta uğramış kimi hesab edilməsi və bu səbəbdən GKZ-nin hesablanması üçün Mərhələ 3 kimi qiymətləndirilməsi ilə nəticələnməsi və ya Mərhələ 2-nin məqsəduyğun olmasını diqqətlə nəzərdən keçirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bu cür hadisələrə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Defolta uğramış və kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər aşağıdakılardır:
 - ▶ Müqavilədə qeyd edilən tarixdən 90 gündən artıq gecikmə ilə əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödənişlə kreditlər;
- ▶ Hesabat tarixində Mərhələ 3 səviyyəsində restrukturlaşdırma:
 - ▶ Kreditin ödənilməsi cədvəlinə 6 aydan çox güzəşt müddətinin verilməsi;
 - ▶ Kreditlərin müddətinin 12 aydan çox uzadılması;
 - ▶ Qrupun ödəniş cədvəlində növbəti 12 ay ərzində borcalanın/borcalanlar qrupunun cəmi borcunun 70%-dən çox azaldılması;
 - ▶ Kredite çevrilmiş zəmanətlərin restrukturizasiyası;
 - ▶ 90 gündən çox vaxtı keçmiş bütün restrukturizasiyalar;
 - ▶ Kredit ödənişlərinin 3-cü şirkət/tərəf tərəfindən aparılması və ya müflisləşmə təqdirində 3-cü tərəfin adına restrukturizasiya;
 - ▶ Rəhbərlik tərəfindən vaxtı keçmiş hesab olunan istənilən kredit;
 - ▶ Borcalanın digər öhdəliklərində problemlə kreditlər müşahidə olunursa, problemlə öhdəliklərin cəmi öhdəliklərə nisbəti 5%-dən çox olduqda;
- ▶ Aşağıdakı şərtlərə uyğun olaraq restrukturizasiya edilmiş pərakəndə kreditlər, mənzil ipotekası və özəl bank pərakəndə kreditləri:
 - ▶ 90 gündən çox vaxtı keçmiş bütün restrukturizasiyalar;
 - ▶ Sonuncu restrukturizasiya zamanı əvvəlki restrukturizasiya olunmuş kreditin statusu Mərhələ 3 və ya Mərhələ 2 restrukturizasiya olubsa, bir neçə dəfə restrukturizasiya olunanlar;
 - ▶ Borcalanın krediti üzrə öhdəliklərin digər fiziki şəxsə verilməsi (ipoteka kreditləri istisna olmaqla);
 - ▶ Hesablanmış faiz və ya əsas borcun tam və ya qismən bağışlanması;
 - ▶ Yeni kreditin müddətinin 7 ildən artıq müddətə restrukturizasiyası (ipoteka kreditləri istisna olmaqla);
 - ▶ Kreditin ödəniş qrafikinə 3 (üç) aydan artıq güzəşt müddətinin verilməsi;
 - ▶ Borcalanın müflisləşmə, ödəniş qabiliyyətinin olmaması və ya oxşar şəraitdə olacağı/olması barədə məlumatın mövcud olması;
 - ▶ Defolta uğramış (Daxili reytinglərə əsaslanan yanaşma və xarici reytingə uyğun olaraq);
 - ▶ Eyni borcalanın digər maliyyə alətləri üzrə defolta uğramış.

Ən azı 6 ardıcıl ay ərzində defolt meyarlarından heç birinin qarşılanmadığı zaman maliyyə alətinin "bərpa olunmuş" hesab edilməsi və nəticədə Mərhələ 3-dən xaric yenidən təsnifləşdirilməsi Qrupun siyasəti çərçivəsindədir. Bərpa olunmadan sonra aktivin Mərhələ 2 və ya Mərhələ 1 kimi təsnifləşdirilməsi barədə qərar bərpa olunma zamanı yenilənmiş kredit dərəcəsi və onun ilkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın göstəricisi olub-olmamasından asılıdır.

Daxili reyting və DE-nin qiymətləndirilməsi prosesi

Qrupun Kredit Risklərinin idarə edilməsi departamenti öz daxili reyting modellərindən istifadə edir. Qrup korporativ müştəriləri Moody's modelinə əsasən qiymətləndirən əsas portfeller üçün ayrıca modelləri istifadə edir. Kiçik və orta müəssisələrə daxili dərəcələrdən istifadə etməklə 1-dən 20-dək dərəcələr verilir. Modeller həm keyfiyyət, həm kəmiyyət məlumatlarını özündə birləşdirir və borcalana aid məlumatlarla yanaşı, borcalanın davranışına təsir göstərə biləcək əlavə xarici məlumatlardan istifadə edir. Praktiki cəhətdən uyğun olduqda, onlar, həmçinin milli və beynəlxalq xarici reyting agentliklərinin məlumatlarına əsaslanır. Proqnoz məlumatı və 9 sayılı MHBS-yə uyğun riskin mərhələli təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirən DE-lər hər bir dərəcə üçün təyin edilir. Bu proses hər bir iqtisadi ssenari üçün uyğun şəkildə təkrar olunur.

Qrup təminatlı fərdi kreditlər, kredit kartları və overdraftlar kimi istehlak kreditləri məhsulları üçün DE üzrə baza dərəcələrini müəyyən etmək üçün xüsusi dəyişənlərdən istifadə edir. Bu cür dəyişənlərə kredit tarixçəsi, Qrup tərəfindən buraxılmış debet kartları ilə müştərilərin əməliyyatlarının həcmi, iş yeri, yaşayış bölgəsi, yaş və cins kimi borcalanın amilləri daxildir. Bu dəyişənlərin seçilməsi və ölçülməsi tarixi məlumatların statistik təhlilinə və ekspert mühakimələrinə əsaslanır ki, bu da DE modelinin müxtəlif növ borcalanlar üçün defolt ehtimalını dəqiq proqnozlaşdırmasını təmin edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətlər

Qrupun xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətləri və qarşı-tərəfləri maliyyə xidmətləri üzrə təşkilatlar, banklar, broker-dilerlər, mübadilə məntəqələri və klirinq-hesablaşma mərkəzlərindən ibarətdir. Bu münasibətlər üçün Qrup maliyyə məlumatları və digər xarici məlumat (məs. xarici reytinglər) kimi ictimaiyyət üçün açıq olan məlumatı təhlil edir və yuxarıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi daxili reyting təyin edir.

Korporativ və kiçik biznesin kreditləşməsi

Korporativ kreditlər üçün, borcalanlar Qrupun xüsusi kredit riski ilə məşğul olan işçiləri tərəfindən qiymətləndirilir. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi aşağıdakılar kimi müxtəlif əvvəlki dövrlər üzrə, cari və proqnoz məlumatlarını nəzərə alan kredit qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır:

- ▶ Müştəri tərəfindən hazırlanmış proqnozlar və büdcələrlə birlikdə əvvəlki dövrlər üzrə maliyyə məlumatı. Müştərinin maliyyə nəticələrini qiymətləndirmək üçün bu maliyyə məlumatlarına nail olunmuş və gözlənilən nəticələr, ödəmə qabiliyyəti əmsalı, likvidlik əmsalı və hər hansı digər müvafiq əmsallar daxildir.
- ▶ Xarici tərəflərdən alınan ictimaiyyət üçün açıq olan müştərilərə dair məlumatlar. Bu məlumatlara reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş xarici reyting dərəcələri daxildir.
- ▶ Hər hansı makro-iqtisadi və ya coğrafi məlumat, məs. xüsusi sənaye üzrə müvafiq ÜDM-in artımı və müştərinin fəaliyyət göstərdiyi coğrafi seqmentlər.
- ▶ Şirkətin fəaliyyəti üçün münasib olan müştərinin rəhbərliyinin keyfiyyəti və bacarıqlarına dair istənilən digər əsaslandırılmış məlumat.

Reyting üsullarının mürəkkəbliyi və detallaşdırma dərəcəsi Qrupun risk həcmi və müştərinin mürəkkəbliyi və həcminə əsasən dəyişir. Bəzi daha sadə kiçik biznes kreditləri Qrupun pərakəndə məhsullar üçün modelləri daxilində qiymətləndirilir.

İstehlak və ipoteka kreditləri

Defolt Ehtimalı (DE) modelinə daha geniş və əhatəli yanaşma, maliyyə və borcalana aid daha geniş amillərin uçotu daxildir, yenilənmiş mərhələ və bərpa meyarları isə daha spesifik restrukturizasiya şərtlərini nəzərə alır.

İstehlak krediti təminatlı nağd pul kreditləri, kredit kartı kreditləri və overdraftlardan ibarətdir. Qrup daxili idarəetmə məqsədləri üçün bu kreditləri dörd qrupa ayırır - qeyri-pensiya, pensiya, qısamüddətli və restrukturlaşdırılmış. Bu kateqoriyalara DE dərəcələri üçün istifadə edilən kredit tarixçəsi, Qrup tərəfindən buraxılmış debet kartları ilə müştərilərin əməliyyatlarının həcmi, iş yeri, yaşayış bölgəsi, borcalanların yaşı və cinsi kimi spesifik dəyişənlər daxildir.

Bu dəyişənlər borcalanın kredit üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı riskin qiymətləndirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və onlar GKZ-ni hesablamaq üçün istifadə olunur.

Proqnozlaşdırılan model üçün dəyişənlərin yekun seçilməsi onların iqtisadi və statistik əhəmiyyətinə və defolt ehtimalı ilə əlaqəsinə əsaslanır. İqtisadi əhəmiyyətlik defoltun proqnozlaşdırılmasında dəyişənin praktiki əhəmiyyətinə istinad edir, statistik əhəmiyyət isə dəyişənin defolt ehtimalı ilə əlaqəli olması dərəcəsidir. Güclü əlaqə defolt ehtimalına əhəmiyyətli təsir göstərir, orta nisbət isə nisbətən kiçik təsiri əks etdirir.

Qrup istehlak kreditləri portfeli üçün GKZ-nin hesablanmasına dəyişikliklər tətbiq etmişdir. Dəyişikliklərə faktiki defolt dərəcələrindən istifadə etməklə DE baza dərəcələrinin kalibrasiyasının qəbulu daxildir. DE dərəcələrinin faktiki defolt dərəcələrinə kalibrasiyası məqbuldur, çünki bu, kreditlə bağlı daxili riskin daha dəqiq təxmin edilməsinə səbəb olur. Faktiki defolt dərəcələri, gələcək defolları qiymətləndirmək üçün empirik əsas təklif edərək, defolta uğramış kreditlərin sayına dair maddi sübut təqdim edir. Bu metod, DE-nin qiymətləndirilməsinin sadəcə nəzəri deyil, faktiki fəaliyyət və davranışa əsaslanmasını təmin edir və daha ehtiyatlı kredit qərarları ilə nəticələnir. Kalibrasiyanın təsiri 31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ-də 10,178 AZN əlverişli azalma ilə ölçülmüşdür. Bu dəyişikliyin mürəkkəbliyini və onun gələcəkdə təsiri ilə bağlı qeyri-müəyyənliyi nəzərə alaraq, Qrup müəyyən etmişdir ki, gələcək dövrlərdə dəyişikliklərin təsiri qiymətləndirmək mümkün deyil. Qrup bu faktı maliyyə hesabatlarında açıqlamaqla 8 sayılı MUBS-un açıqlama ilə bağlı tələblərinə əməl etmişdir.

İpoteka kreditləri əsasən borc yükünün gəlirə nisbəti və ödənişin gəlirə nisbəti əmsallarına əsaslanan qiymətləndirmə aləti ilə qiymətləndirilir. Modellərin digər əsas giriş məlumatları ÜDM-in artımı, şəxsi gəlir/əmək haqqı səviyyələrində dəyişikliklər, şəxsi borc öhdəliyidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Qrupun daxili kredit reytingi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

<i>KOM üçün daxili reyting dərəcəsi</i>	<i>Moody's-ə əsaslanan korporativ və maliyyə təşkilatları üçün daxili/xarici reytinglər</i>	<i>Daxili reytingin təsviri</i>
1	Aaa	Yüksək reyting
2-4	Aa1 - Aa3	
5-7	A1 - A3	
8-10	Baa1 - Baa3	Standart reyting
11-13	Ba1 - Ba3	
14-16	B1 - B3	
17-19	Caa1 - Caa3	Qeyri-standart reyting
20	Ca	
Defolt	C	Dəyersizləşmiş

İstehlak və ipoteka kreditləri üçün daxili reyting müvafiq olaraq xam DE dərəcəsinə və borcalanların ballarına əsaslanır. Beləliklə, 1.7 balndan yuxarı və ya ona bərabər olan ipoteka borcalanları və xam DE dərəcəsi 15%-dək və ya ona bərabər olan istehlak kreditləri Standart dərəcəyə (və əksinə) daxil edilir. Yüksək reyting Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının və Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin yerli valyutada qalıqları üçün istifadə edilir.

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyersizləşmənin hesablanmasına məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcminin artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir. Mərhələ 1-ə aid edilən kredit üzrə GKZ-ni hesablamaq üçün, Qrup 12aGKZ-nin hesablanması üçün 12 ay ərzində mümkün defolt hallarını qiymətləndirir. Mərhələ 2 və Mərhələ 3-ə aid edilən maliyyə aktivləri üçün defolt halında risklərin həcmi alətlərin müddəti ərzində baş verən hadisələr üçün nəzərə alınır.

Qrup GKZ-ləri mümkün risk həcmələrinin nəticələrinin diapazonunu modeləşdirərək çox hissəli ssenarilərə uyğun şəkildə müxtəlif vaxtlarda müəyyən edir. Daha sonra 9 sayılı MHBS üzrə DE Qrupun modellərinin nəticələrinə əsasən hər bir iqtisadi ssenari üçün təyin olunur.

Defolt halında zərər

Korporativ kreditləşmə aktivləri üçün, DHZ-nin dəyərləri hər rüb müştərilərlə iş üzrə menecerlər tərəfindən qiymətləndirilir və Qrup tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-i nəzərə alır.

Qrup gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirilməsinə uyğun olan əsas parametrlərə əsaslanaraq pərakəndə kreditləşmə məhsullarını daha kiçik oxşar portfeller üzrə seqmentləşdirir. Tətbiq edilən məlumatlar əvvəlki dövrlər üzrə toplanmış zərər haqqında məlumatlara əsaslanır və daha geniş əməliyyat xüsusiyyətlərinin toplusunu (məs. məhsulun növü) və borcalanın xüsusiyyətlərini əhatə edir.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək üçün son məlumat istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenarilərə əsaslanır. Əsas giriş məlumatlarının nümunələrinə ipoteka kreditləri üçün əmlak qiymətləri daxil olmaqla girovların dəyəri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusu və qrupda zərərlərin göstəricisi olan digər faktorlarda dəyişikliklər daxildir.

DHZ dərəcələri hər bir aktiv sinfinin Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD seqmenti üçün qiymətləndirilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Qrup GKZ-yə məruz qalan aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Alətin və ya alətlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə məruz qalıb-qalmamasını müəyyən etmək üçün Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Müştərinin/obyektin gözləmə siyahısına daxil edilməsi və ya kredit hadisəsi səbəbindən hesabın restrukturizasiya olunması kimi aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün Qrup həmçinin ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir. Bəzi hallarda, Qrup həmçinin yuxarıdakı "Defoltun tərfi" bölməsində izah edilən hadisələri defoltun əksi kimi kredit riskində əhəmiyyətli artım kimi nəzərə ala bilər. Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur.

Eyni aktivlər qrupu üçün GKZ-ləri məcmu şəkildə qiymətləndirdikdə, Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Məcmu əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin qruplaşdırılması

Aşağıdakı amillərdən asılı olaraq, Qrup GKZ-ləri məcmu və ya fərdi əsasla hesablayır.

Qrupun GKZ-ni fərdi əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DE;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olan və girov qoyulmuş Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

Qrupun GKZ-ni məcmu əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Bütün tələbat və ipoteka kreditləri üçün DE və DHZ;
- ▶ Mərhələ 1 və Mərhələ 2-yə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olmayan və girov qoyulmamış Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

Proqnoz məlumatı və müxtəlif iqtisadi ssenarilər

GKZ modellərində, Qrup aşağıda göstərilən iqtisadi giriş məlumatları kimi proqnoz məlumatının geniş diapazonuna əsaslanır:

- ▶ ÜDM-in artım dərəcələri;
- ▶ Problemlı kredit dərəcələri;
- ▶ İstehlak artımının dərəcələri;
- ▶ İnflyasiya;
- ▶ İşsizlik dərəcəsi;
- ▶ Monetar siyasət dərəcəsi;
- ▶ Real və nominal effektiv mübadilə məzənnələrinin dinamikası;
- ▶ Daşınmaz əmlakın qiyməti.

GKZ-lərin hesablanması üçün istifadə edilən giriş məlumatları və modellər Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tarixinə bazarın bütün amillərini əhatə etmir. Bunu əks etdirmək üçün, bu cür fərqlər əhəmiyyətli olduqda keyfiyyət düzəlişləri və ya təsnifat meyarları müvəqqəti düzəlişlər kimi edilir.

Qrup proqnoz məlumatını üçüncü tərəf mənbələrindən əldə edir (xarici reyting agentlikləri, hökumət orqanları, məs. mərkəzi banklar və xarici maliyyə təşkilatları). Qrupun kredit riski departamentinin ekspertləri çox hissəli ssenarilərə tətbiq edilən çəkili müəyyən edir. Cədvəllərdə GKZ-nin hesablamaları üçün hər bir iqtisadi ssenaridə istifadə edilən əsas proqnoz iqtisadi göstəricilərin/ehtimalların dəyərləri göstərilir. "Növbəti illər" üçün rəqəmlər uzunmüddətli orta göstəricidir və 31 dekabr 2023-cü il tarixinə olan hər bir ssenari üçün eynidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti*

Yuxarıda təsvir edildiyi kimi, maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sistemində əsaslanaraq Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

31 dekabr 2023-cü il	Qeyd	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	Dəyərsizləşmiş	Cəmi	
Kassada olan pul vəsaitləri və yolda olan pul vəsaitləri istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	7	Mərhələ 1 Mərhələ 2	268,513 -	135,966 -	- 8,131	- -	404,479 8,131
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	Mərhələ 1	1,112,293	183,986	-	-	1,296,279
Amortizasiya hesablanmış dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	10	Mərhələ 1	-	378,094	-	-	378,094
- Dövlətlə bağlı müəssisələr		Mərhələ 3	-	-	-	59	59
		Mərhələ 1	-	511,044	48,736	-	559,780
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 2	-	10,046	27,391	-	37,437
		Mərhələ 3	-	-	-	8,325	8,325
- Fiziki şəxslərə kreditlər - istehlak kreditləri		Mərhələ 1	-	1,798,833	4,223	-	1,803,056
		Mərhələ 2	-	51,042	39,594	-	90,636
		Mərhələ 3	-	-	-	64,139	64,139
- Fiziki şəxslərə kreditlər - ipoteka kreditləri		Mərhələ 1	-	543,797	-	-	543,797
		Mərhələ 2	-	25,767	749	-	26,516
		Mərhələ 3	-	-	-	888	888
- Fərdi sahibkarlara kreditlər		Mərhələ 1	-	354,633	1,424	-	356,057
		Mərhələ 2	-	4,824	4,185	-	9,009
		Mərhələ 3	-	-	-	5,655	5,655
Amortizasiya hesablanmış dəyərle borc qiymətli kağızları	9	Mərhələ 1 Mərhələ 3	804,339 -	421,000 -	56,174 -	- 2,691	1,281,513 2,691
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	9	Mərhələ 1	304,938	-	-	-	304,938
Maliyyə zəmanətləri	23	Mərhələ 1 Mərhələ 2	- -	694,512 10,332	84,875 21,413	- -	779,387 31,745
		Mərhələ 1	-	1,389,419	21,585	-	1,411,004
		Mərhələ 2	-	38,163	17,166	-	55,329
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	23	Mərhələ 3	-	-	-	1,414	1,414
		Mərhələ 1	-	11,797	-	-	11,797
Akkreditivlər	23	Mərhələ 2	-	-	9,274	-	9,274
Cəmi			2,490,083	6,563,255	344,920	83,171	9,481,429

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

31 dekabr 2022-ci il	Qeyd	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	Dəyərsizləşmiş	Cəmi	
Kassada olan pul vəsaitləri və yolda olan pul vəsaitləri istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	7	Mərhələ 1 Mərhələ 2	436,449 -	327,686 -	- 17,724	- -	764,135 17,724
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	Mərhələ 1 Mərhələ 2	264,014 -	130,664 -	2,745 524	- -	397,423 524
Amortizasiya hesablanmış dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	10	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	235,346 6 -	25,500 30 -	- - 59	260,846 36 59
- Dövlətlə bağlı müəssisələr		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	333,660 30,477 -	57,811 55,030 -	- - 7,279	391,471 85,507 7,279
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	1,502,519 116,952 -	93 10,686 -	- - 46,310	1,502,612 127,638 46,310
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	397,038 17,863 -	953 1,276 -	- - 1,195	397,991 19,139 1,195
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	143,621 5,118 -	6,864 7,303 -	- - 5,363	150,485 12,421 5,363
- Fərdi sahibkarlara verilmiş kreditlər		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	1,387,037 -	- -	- 2,691	2,215,968 2,691
Amortizasiya hesablanmış dəyərle borc qiymətli kağızları	9	Mərhələ 1 Mərhələ 3	1,387,037 -	828,931 -	- -	- 2,691	2,215,968 2,691
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	9	Mərhələ 1	298,992	-	-	-	298,992
Maliyyə zəmanətləri	23	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	380,552 15,460 -	145,284 43,047 -	- - 133	525,836 58,507 133
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə öhdəliklər	23	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	- - -	831,197 51,786 -	7,947 16,855 -	- - 5,072	839,144 68,641 5,072
Akkreditivlər	23	Mərhələ 1 Mərhələ 2	- -	11,123 112	15,138 7,368	- -	26,261 7,480
Cəmi			2,386,492	5,360,111	422,178	68,102	8,236,883

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi ilə bağlı daha ətraflı məlumat 10-cu Qeyddə göstərilir.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəlikləri gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat hesablanır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Qrupun maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2023				2022			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,097,164	200,017	33,210	1,330,391	1,515,486	101,433	54,767	1,671,686
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	1,252,090	16,303	27,886	1,296,279	350,969	18,573	28,405	397,947
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,406,059	182,328	7,310	1,595,697	2,143,669	369,242	9,512	2,522,423
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,109,783	-	718	4,110,501	3,029,647	379	826	3,030,852
Digər maliyyə aktivləri	200,777	20,033	3,669	224,479	78,282	9,695	2,897	90,874
	8,065,873	418,681	72,793	8,557,347	7,118,053	499,322	96,407	7,713,782
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	6,304,575	10,134	29,780	6,344,489	6,064,374	22,449	53,125	6,139,948
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	436,904	-	-	436,904	403,936	-	-	403,936
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	59,578	-	-	59,578	59,578	-	-	59,578
Subordinasiyalı kredit	-	-	-	-	8,521	-	-	8,521
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	598,815	13	8,954	607,782	79,201	13	1,069	80,283
Digər maliyyə öhdəlikləri	100,447	71	43	100,561	66,025	31	75	66,131
	7,500,319	10,218	38,777	7,549,314	6,681,635	22,493	54,269	6,758,397
Xalis aktivlər	565,554	408,463	34,016	1,008,033	436,418	476,829	42,138	955,385

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu əhatə edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023, %	2022, %
Ani likvidlik əmsalı, tənzimləyicinin müəyyən etdiyi	41.22	49.83

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Qrupun maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Qrup gözləyir ki, müştərilərin çoxu Qrup ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Qrupun hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2023-cü il	3 ayadək	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	91,646	30,215	108,529	304,725	535,115
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	566,584	46,511	30	-	613,125
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	4,992,003	1,134,942	293,648	7,582	6,428,175
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	1,076	2,996	71,418	-	75,490
İcarə öhdəliyi	3,461	9,398	31,125	2,453	46,437
Digər maliyyə öhdəlikləri	100,561	-	-	-	100,561
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	5,755,331	1,224,062	504,750	314,760	7,798,903
31 dekabr 2022-ci il					
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	106,634	26,200	96,618	254,012	483,464
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	79,100	1,162	165	10	80,437
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	5,448,345	527,549	205,569	38	6,181,501
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	1,076	2,996	75,403	-	79,475
İcarə öhdəliyi	3,213	9,446	31,347	10,869	54,875
Subordinasiyalı kredit	149	383	10,010	-	10,542
Digər maliyyə öhdəlikləri	66,131	-	-	-	66,131
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	5,704,648	567,736	419,112	264,929	6,956,425

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş müddəti tamamlanmış kreditlə bağlı təəhhüdləri göstərilir. İstifadə edilməmiş hər bir kredit öhdəliyi onun istifadə edilə biləcəyi ən erkən tarixi özümdə əks etdirən vaxt diapazonuna daxil edilir və bütün maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və icra zəmanətləri müqavilənin müddəti əsasında göstərilir.

	3 ayadək	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2023	1,623,752	569,210	106,988	-	2,299,950
2022	1,127,552	323,195	80,327	-	1,531,074

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və icra zəmanətləri borcalanın tələbi ilə müqavilə müddəti ərzində istənilən vaxt geri çağırıla bilər, lakin Qrup gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlananadək yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaq.

Qrupun öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Qrupun əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Qrupun maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Qrup əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç ayadək müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Qrup əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcələrində dəyişikliklərin maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinə təsir göstərəcəyi ilə bağlı riskdir. Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2023-cü il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üzrə xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsirdir. 31 dekabr 2023-cü il və 2022-ci il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli məbləğdə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri mövcud deyil.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta mövqeləri üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Mövqelər üzərində gündəlik monitorinq aparılır.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Qrupa valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinedarlıq Qrupun açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Qrupun qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabat təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabat təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2023-cü il		31 dekabr 2022-ci il	
ABŞ dolları	+10%/-10%	29,639 / (29,639)	+20%/-3%	106,088 / (15,913)
Avro	+10%/-10%	258 / (258)	+21%/-9%	13,923 / (5,967)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Qrup bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sisteminə vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Qrup aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- ▶ Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- ▶ Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, birbaşa və ya dolaylı yolla bazarda müşahidə edilən ilkin məlumatlardan istifadə edən digər mexanizmlər;
- ▶ Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Qrup aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər				
		Qiyətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri ilə ölçülən aktivlər						
İnvestisiya qiymətli kağızları –						
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	–	304,938	–		304,938
İnvestisiya qiymətli kağızları –						
DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	10,052	–	3,003		13,055
Müştərilərə verilmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	31 dekabr 2023-cü il	–	–	364,560		364,560
MZƏD ilə törəmə maliyyə aktivləri –						
Valyuta svopu	31 dekabr 2023-cü il	–	5,346	–		5,346
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2023-cü il	–	–	6,842		6,842
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər						
Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	454,520	755,305	53,750		1,263,575
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2023-cü il	–	–	1,296,279		1,296,279
Amortizasiya hesablanmış dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2023-cü il	–	571,201	3,194,390		3,765,591
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	31 dekabr 2023-cü il	–	–	219,133		219,133
		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər				
		Qiyətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri	açıqlanan					
öhdəliklər						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2023-cü il	–	4,814,002	1,525,610		6,339,612
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2023-cü il	–	434,614	2,180		436,794
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2023-cü il	–	549,032	58,750		607,782
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	–	59,578	–		59,578
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2023-cü il	–	–	100,561		100,561

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri ilə ölçülən aktivlər					
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	82,272	216,720		298,992
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	8,105	–	3,003	11,108
Müştərilərə verilmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	31 dekabr 2022-ci il	–	–	140,973	140,973
MZƏD ilə törəmə maliyyə aktivləri – valyuta svopu	31 dekabr 2022-ci il	–	15,972	–	15,972
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2022-ci il	–	–	6,809	6,809
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	516,510	793,590	880,858	2,190,958
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2022-ci il	–	–	397,947	397,947
Amortizasiya hesablanmış dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2022-ci il	–	448,426	2,463,368	2,911,794
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	31 dekabr 2022-ci il	–	–	74,902	74,902
		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2022-ci il	–	5,277,491	861,737	6,139,228
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2022-ci il	–	400,999	2,712	403,711
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2022-ci il	–	6,329	73,954	80,283
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	–	59,578	–	59,578
Subordinasiyalı kredit	31 dekabr 2022-ci il	–	–	8,521	8,521
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2022-ci il	–	–	66,131	66,131

Səviyyə 3-ə aid ədalətli dəyərle ölçülən maliyyə alətlərindəki hərəkətlər

Aşağıdakı cədvəllərdə ədalətli dəyərle ölçülən Səviyyə 3-ə aid maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin açılış və bağlanmış məbləğlərinin üzvləşdirilməsi göstərilir. Səviyyə 3-dən Səviyyə 2-yə köçürmələr müəyyən qiymətli kağızlar üçün bazar daha likvid olduqda baş verir ki, bu da əvvəllər tələb olunan əhəmiyyətli müşahidə olunmayan qiymətləndirmə üzrə giriş məlumatlarına ehtiyacı aradan qaldırır. Köçürmədən etibarən, bu alətlər müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarını özündə birləşdirən qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə qiymətləndirilmişdir. Səviyyə 3-ə köçürmələr, alətlərin daha az likvid olması ilə nəticələnən bazar şəraitlərindəki dəyişiklikləri əks etdirir. Buna görə də, Bank onların ədalətli dəyərini hesablamaq üçün əhəmiyyətli müşahidə olunmayan məlumatları tələb edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Səviyyə 3-ə aid ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə alətlərindəki hərəkətlər (davamı)

Aşağıdakı cədvəllərdə ədalətli dəyərlə ölçülən Səviyyə 3-ə aid maliyyə aktivlərinin açılış və bağlanış məbləğlərinin üzvləşdirilməsi göstərilir:

31 dekabr 2023-cü il tarixinə	1 yanvar 2023-cü il		Emissiya-lar	Ödənişlər	Köçürmələr	Səviyyə 3-dən köçürmələr	Xalis faiz gəliri xalis ticarət gəliri və digər gəlir	Digər ümumi gəlir	Məzənnə fərqi	31 dekabr 2023-cü il	Dövrün sonunda saxlanılan qalıqlarla bağlı realizasiya edilməmiş gəlirlər və zərərlər
	Alış	Satışlar									
Təkrarlanan əsasla ölçülən aktivlər											
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	3,003	-	-	-	-	-	-	-	-	3,003	-
Müştərilərə verilməmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	140,973	-	329,463	(105,876)	-	-	38,541	-	-	364,560	-
Cəmi ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri	143,976	-	329,463	(105,876)	-	-	38,541	-	-	367,563	-

31 dekabr 2022-ci il	1 yanvar 2022-ci il		Emissiya-lar	Ödənişlər	Köçürmələr	Səviyyə 3-dən köçürmələr	Xalis faiz gəliri xalis ticarət gəliri və digər gəlir	Digər ümumi gəlir	Məzənnə fərqi	31 dekabr 2022-ci il	Dövrün sonunda saxlanılan qalıqlarla bağlı realizasiya edilməmiş gəlirlər və zərərlər
	Alış	Satışlar									
Təkrarlanan əsasla ölçülən aktivlər											
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	3,003	-	-	-	-	-	-	-	-	3,003	-
Müştərilərə verilməmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	119,257	-	106,581	(84,865)	-	-	22,860	-	-	140,973	-
Cəmi ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri	122,260	-	106,581	(84,865)	-	-	22,860	-	-	143,976	-

Əsas fərziyələrdəki dəyişikliklərin ədalətli dəyərlə ölçülən Səviyyə 3-ə aid maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində təsiri

	31 dekabr 2023-cü il		31 dekabr 2023-cü il		Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları	Yük- Aşa- Yük- Aşa- Yük- Aşa- sək şı sək şı sək şı				
	Aşağıdakıların ədalətli dəyəri		Giriş məlumatları			Tam	Əsas			
	Səviyyə 3 Aktivlər	Qiymətləndirmə üsulu	Səviyyə 3 Aktivlər	Qiymətləndirmə üsulu	Aşağı	Yük- sək	Aşa- şı	Yük- sək	Aşa- şı	Vahid
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları *	3,003	Bazar göstəricisi	-	Alətin qiyməti						
				Əvvəlcədən ödəmə dərəcəsi	-	100	2	37		%
		Diskontlaşdırılmış proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkəti		Bərpa dərəcələri	-	37	27	37		%
Müştərilərə verilməmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	364,560		-	Diskont marjası /spredi	16	21	19	20		%

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Əsas fərziyyələrdəki dəyişikliklərin ədalətli dəyərlə ölçülən Səviyyə 3-ə aid maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində təsiri (davamı)

	31 dekabr 2023-cü il		31 dekabr 2023-cü il						
	Aşağıdakıların ədalətli dəyəri		Giriş məlumatları						
	Səviyyə 3 Səviyyə 3 Öhdəlik Aktivlər	Öhdəliklər	Qiymətləndirmə metodu	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları	Tam Aşağı	Əsas Yük-sək	Aşa-ğ	Yük-sək	Vahid
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları *	3,003	—	Bazar göstəricisi	Alətin qiyməti					
				Əvvəlcədən ödəmə dərəcəsi	—	100	2	39	%
			Diskontlaşdırılmış proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkəti	Bərpa dərəcələri	—	37	27	37	%
Müştərilərə verilmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	140,973	—		Diskont marjası /spredi	20	27	24	27	%

* *İnvestisiyaların müxtəlifliyini və müvafiq olaraq qiymətlərdəki əhəmiyyətli fərqləri nəzərə alaraq, Bank növləri açıqlamır, çünki hesab edir ki, əsas investisiyaların tam siyahısı olmadan məqbul məlumatlar təqdim edilə bilməz və bu məqsəduyğun deyil.*

Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının kəmiyyət təhlili

Diskont marjası /spredləri

Diskont marjası/spredləri gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması zamanı istifadə olunan diskont dərəcələridir. Diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modellərində bu cür spredlər gələcək gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətini diskontlaşdırarkən etalon dərəcəyə əlavə edilir. Beləliklə, bu spredlər aktivin xalis cari dəyərini azaldır və ya öhdəliyin dəyərini artırır. Onlar, ümumiyyətlə, aktivin kredit keyfiyyətinin səbəb olduğu pul vəsaitlərinin hərəkətinin qeyri-müəyyənliyi nəticəsində yaranan yüksək riski kompensasiya etmək üçün investorun etalon faiz dərəcəsi üzərində əldə etməyi gözlədiyini premiumu əks etdirir. Onlar bazar qiymətlərində nəzərdə tutula bilər və adətən qeyri-likvid və ya mürəkkəb alətlər üçün müşahidə olunmur.

Bərpa dərəcələri

Bərpa dərəcələri gözlənilən defoltlar nəzərə alınmaqla Bankın çəkəcəyi təxmini zərəri əks etdirir. Bərpa dərəcəsi faizlə ifadə olunur və zərərin şiddətinin əksini əks etdirir (yəni, 100% bərpa 0% zərər şiddətini əks etdirir). Ümumi bazar qaydalarına uyğun olaraq, zərər şiddəti aktivlə təmin edilmiş qiymətli kağızlara tətbiq edilir, bərpa dərəcəsi isə daha çox korporativ və ya dövlət alətləri üçün qiymətləndirmə üzrə giriş məlumatları kimi istifadə olunur. Daha yüksək zərər şiddəti səviyyələri / aşağı bərpa dərəcələri alətlərin defoltundan sonra gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinin aşağı olduğunu göstərir. Mürəkkəb, daha aşağı likvidli alətlər üçün bərpa dərəcələri adətən müşahidə olunmur və əvvəlki dövrlər üzrə məlumatlar əsasında qiymətləndirilir.

Əvvəlcədən ödəmə dərəcələri

Əvvəlcədən ödəmə dərəcələri kredit portfelinin əsas kreditlərin müqavilə şərtlərindən əvvəl ödənilməsinin gözlənilən gələcək sürətini əks etdirir. Bunlar aktivlə təmin edilmiş qiymətli kağızların qiymətləndirilməsi üçün vacib giriş məlumatlarıdır. Müşahidə edilən dərəcələri təmin etmək üçün kifayət qədər bazar məlumatları olmadıqda, Bank oxşar portfəllərdən və ya digər makroiqtisadi modelləşdirmədən dərəcələr kimi müxtəlif sübutlardan istifadə edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyərin ölçülməsinin müşahidə olunmayan bazar məlumatlarında dəyişikliklərə həssaslığı**

Aşağıdakı cədvəldə əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının ağılabatan mümkün alternativlərə dəyişdirilməsinin təsiri təsvir olunur. DÜGƏD ilə təsnif edilən borc alətləri istisna olmaqla, bütün dəyişikliklər gəlir haqqında hesabatda əks etdiriləcəkdir. Həssaslıq məlumatları müxtəlif qiymət mənbələrinin qiymət dispersiyasının təhlili, ədalətli dəyər metodologiyası daxilində ağılabatan dəyişikliklərə model giriş məlumatlarının tənzimlənməsi də daxil olmaqla, bir sıra üsullardan istifadə etməklə hesablanır.

Model giriş məlumatları adətən əlverişli/əlvərişsiz diapazonun ortasında olmadığı üçün diapazonlar müqayisə edilə bilməz və ya simmetrik deyil.

Aşağıdakı cədvəldə heç bir potensial şaxələndirmə təsiri güdmədən, lakin mövcud iqtisadi və ya uçot hecinqi əlaqələrindən potensial kompensasiyalar daxil olmaqla, əsas məhsul səviyyələri üzrə artıq məcmu şəkllə salınmış Səviyyə 3-ə aid giriş məlumatları ilə bağlı verilənlər göstərilir. Bank hesab edir ki, bəzi şaxələndirmə üstünlükləri ola bilər, lakin onların daxil edilməsi təhlil üçün əhəmiyyətli olmayacaqdır.

	31 dekabr 2023-cü il		31 dekabr 2022-ci il	
	Əlverişli dəyişikliklər	Əlvərişsiz dəyişikliklər	Əlverişli dəyişikliklər	Əlvərişsiz dəyişikliklər
Milyon ABŞ dolları ilə				
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	35	(25)	40	(20)
Müştərilərə verilmiş kreditlər – MZƏD ilə istehlak kreditləri	6,211	(5,974)	4,602	(4,374)
Cəmi	6,246	(5,999)	4,642	(4,394)

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir.

	Balans dəyəri		Reallaşdırılma		Balans dəyəri		Reallaşdırılmamış	
	2023	Ədalətli dəyər 2023	mış gəlir/ (zərər)	2022	Ədalətli dəyər 2022	gəlir/(zərər)		
Maliyyə aktivləri								
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	1,296,279	1,296,279	-	397,947	397,947	-		
İnvestisiya qiymətli kağızları – amortizasiya olunmuş dəyərlə borc qiymətli kağızları	1,277,704	1,263,575	(14,129)	2,212,323	2,190,958	(21,365)		
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər	3,745,941	3,765,591	19,650	2,889,879	2,911,794	21,915		
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	219,133	219,133	-	74,902	74,902	-		
Maliyyə öhdəlikləri								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,344,489	6,339,612	4,877	6,139,948	6,139,228	720		
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	436,904	436,794	110	403,936	403,711	225		
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	607,782	607,782	-	80,283	80,283	-		
Subordinasiyalı kredit	59,578	59,578	-	59,578	59,578	-		
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	8,521	8,521	-		
Digər maliyyə öhdəlikləri	100,561	100,561	-	66,131	66,131	-		
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyerdə cəmi realizasiya edilməmiş dəyişiklik			10,508			1,495		

Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə qeydə alınan aktiv və öhdəliklərinin və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə ölçülməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan maddələrin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri (davamı)

MZƏD ilə kreditlər

MZƏD ilə qiymətləndirilən və mütləq şəkildə MZƏD ilə ölçülməsi tələb olunan kreditlər (YƏMFÖ meyarlarına cavab verməyən) yanaşmaların birləşməsindən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Qeyd edilən kreditlər üçün, yerli bazarda əsas market-meykerlər tərəfindən son kreditin verilməsindən əldə edilmiş orta çəkili faiz dərəcəsini özündə birləşdirən diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli istifadə edilmişdir. Modelin müşahidə olunmayan giriş məlumatlarına borcalanın əməliyyatlarından gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı kredit riski (xüsusən, kredit riskində əhəmiyyətli artımlar və ya müəyyən edilmiş dəyərsizləşmələr olan kreditlər) üçün düzəlişlər daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə kreditlər

Uyğun olduqda, müvafiq kreditlər borcalan və ya müqayisə edilə bilən təşkilatlar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarının müşahidə edilə bilən qiymətlərinə istinadən qiymətləndirilir. Digər hallarda, qiymətləndirmə cari dəyər metodlarına əsaslanan daxili modellərdən, digər hallarda isə (məsələn, girov kimi saxlanılan aktivlərdən pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı) kənar qiymətləndirmə hesabatlarından istifadə etməklə həyata keçirilir. Modellərə müşahidə olunmayan giriş məlumatlarına borcalanın əməliyyatlarından gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə əlaqədar və ya girovun qiymətləndirilməsi ilə bağlı kredit, bazar və likvidlik riskləri üçün düzəlişlər daxildir.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç ayadək) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Törəmə alətlər

Bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən faiz dərəcəsi svopları, valyuta forvard müqavilələri və valyuta svopu müqavilələridir. Ən çox tətbiq olunan qiymətləndirmə metodlarına cari qiymətin hesablamalarından istifadə etməklə forvard qiymətinin müəyyən edilməsi və svop modelləri daxildir. Modellər qarşı tərəflərin kredit ödəmə qabiliyyəti, valyuta spotu, forvard dərəcələri və faiz dərəcəsi ayrılıqları da daxil olmaqla müxtəlif ilkin verilənlərin istifadə edilməsini nəzərdə tutur. Bazarda müşahidə olunmayan əhəmiyyətli ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən uzunmüddətli opsiyonlardır. Bu törəmə alətlər binomial modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Modellər bazar dərəcəsinin dəyişkənliyi də daxil olmaqla müxtəlif müşahidə olunmayan fərziyyələri əhatə edir.

İnvestisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən investisiya qiymətli kağızları əsas etibarlı ilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB, dövlət təşkilatları və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

30. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 27-ci Qeyddə göstərilir.

	2023			2022		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,330,391	-	1,330,391	1,671,686	-	1,671,686
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	40,692	1,255,587	1,296,279	30,692	367,255	397,947
İnvestisiya qiymətli kağızları	680,271	915,426	1,595,697	1,256,222	1,266,201	2,522,423
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,590,665	2,519,836	4,110,501	1,187,887	1,842,965	3,030,852
Asılı müəssisəyə investisiya	-	11,315	11,315	-	2,730	2,730
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	32,605	32,605	-	38,372	38,372
Əmlak və avadanlıqlar	-	91,813	91,813	-	80,038	80,038
Qudvil və qeyri-maddi aktivlər	-	40,135	40,135	-	35,698	35,698
Digər aktivlər	246,891	54,627	301,518	113,848	49,099	162,947
Cəmi aktivlər	3,888,910	4,921,344	8,810,254	4,260,335	3,682,358	7,942,693
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	113,016	323,888	436,904	125,547	278,389	403,936
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	607,752	30	607,782	80,160	123	80,283
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	6,080,268	264,221	6,344,489	5,956,311	183,637	6,139,948
Cari vergi öhdəlikləri	17,655	-	17,655	46,559	-	46,559
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	15,782	15,782	-	34,478	34,478
İcarə öhdəlikləri	8,819	30,778	39,597	11,677	32,754	44,431
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	78	59,500	59,578	78	59,500	59,578
Subordinasiyalı kredit	-	-	-	21	8,500	8,521
Digər öhdəliklər	206,843	-	206,843	156,347	-	156,347
Cəmi	7,034,431	694,199	7,728,630	6,376,700	597,381	6,974,081
Xalis	(3,145,521)	4,227,145	1,081,624	(2,116,365)	3,084,977	968,612

Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin uyğunluğu və nəzarət edilən uyğunsuzluğu Qrupun rəhbərliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Uyğun olmayan mövqə potensial olaraq gəlirliliyi və levereci artırdığı halda, gözlənilməz zərər riskini də artırır. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri və ödəmə müddəti başa çatanda faiz hesablanan öhdəlikləri münasib dəyərle əvəz etmək qabiliyyəti Qrupun likvidliyini, eləcə də onun faiz və məzənnə dəyişikliyi risklərinə məruz qalmasının qiymətləndirilməsində mühüm amillərdir.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin əhəmiyyətli hissəsinin tələb əsasında ödənilməli olduğuna baxmayaraq, depozitlərin əmanətçilərin sayı və növünə görə diversifikasiyası və Qrupun keçmiş təcrübəsi həmin məbləğlərin Qrupu uzunmüddətli və sabit maliyyələşdirmə mənbəyi ilə təmin etdiyini göstərir.

Çoxlu sayda fərdi əhəmiyyətsiz hesablardan ibarət olan müştərilər qarşısında öhdəliklərin əhəmiyyətli hissəsi bütövlükdə götürüldükdə uzunmüddətli maliyyələşdirmə əlamətlərini nümayiş etdirir. Qrup hesab edir ki, qeyri-adi çoxlu sayda müştərilərin qısa müddət ərzində vəsaitlərini geri alması ehtimalı aşağıdır.

Qrupda ən iri cari hesablarda depozitlərə sahib olan müştərilər uzun müddət ərzində Bankın müştəriləri kimi hərəkət edirlər. Rəhbərlik hesab edir ki, bu səviyyədə maliyyələşdirmə Qrup üçün yaxın gələcəkdə də mövcud olacaq və vəsaitlər istifadə edildiyi təqdirdə Qrup qənaətbəxş bildiriş alaraq ödənişin aparılmasını təmin etmək üçün likvidli aktivləri sata biləcək.

ARMB-nin müəyyən etdiyi banklar üçün 30%-lik minimum likvidlik norması tənzimləyici tərəfindən tətbiq edilən bank sənayesində mövcud olan xarakterə və formalaşmış normal işgüzar təcrübəyə əsaslanan ağılabatan ehtiyat tədbiridir. Bankın likvidlik əmsalı müəyyən edilmiş minimum likvidlik normasını xeyli üstələyir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Bankın faktiki nisbəti 41% (2022-ci il: 49%) təşkil etmişdir.

Bankın ödəmə müddəti bir ildən çox olan əhəmiyyətli həcmdə investisiya qiymətli kağızlarına malik olmasına baxmayaraq, təcili likvidlik ehtiyacı yarandıqda, Bank belə qiymətli kağızların əhəmiyyətli hissəsini açıq bazarda sata bilər. Bankda yaradılmış Xəzinədarlıq Departamenti və Aktiv və Öhdəliklərin idarə edilməsi Komitəsi Bankın likvidliyinə gündəlik nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

31. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-yə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2023				2022			
	Səhmdarlar/ yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar/ yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda ödənilməmiş kreditlər, ümumi	-	50,867	21,326	9,288	-	58,741	18,753	8,368
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	25,722	61,905	20,802	-	32,837	33,198	12,544
İl ərzində kreditlərin ödənilməsi	-	(51,873)	(61,181)	(17,946)	-	(40,601)	(30,786)	(11,654)
Digər hərəkətlər	-	(163)	22	14	-	(110)	161	30
31 dekabrda ödənilməmiş kreditlər, ümumi	-	24,553	22,072	12,158	-	50,867	21,326	9,288
Çıxılın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	-	(200)	(147)	(51)	-	(241)	(207)	(238)
31 dekabrda ödənilməmiş kreditlər, xalis	-	24,353	21,925	12,107	-	50,626	21,119	9,050
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	29,618	395	-	-	69,279	430	-
Kredit təşkilatlarından faiz gəliri	-	907	-	-	-	4,138	-	-
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	13,566	1,883	941	-	28,015	2,185	711
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmənin qaytarılması /(xərci)	-	41	60	187	-	228	303	(65)
İstifadə hüququ olan aktiv	-	18,220	712	-	-	25,886	894	-
İstifadə hüququ olan aktivlərin dəyərsizləşməsi	-	(4,480)	(182)	-	-	(4,657)	(166)	-
Digər aktivlər	21	45,277	203	-	-	40,360	86	-
1 yanvarda depozitlər	1,360	1,195	10,078	32,043	1,279	1,248	10,082	34,694
İl ərzində alınmış depozitlər	-	3,301	33,200	18,838	-	1,379	-	2,273
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(2,509)	(10,000)	(17,588)	-	(1,430)	-	(4,878)
Digər hərəkətlər	(159)	40	414	20	81	(2)	(4)	(46)
31 dekabrda depozitlər	1,201	2,027	33,692	33,313	1,360	1,195	10,078	32,043
31 dekabrda cari hesablar	10,433	38,599	5,368	7,983	215,734	28,246	3,066	9,055
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	9,734	-	-	-	8,824	-	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	20,942	-	-	-	38,201	-	-
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəliri	-	2,365	-	-	-	2,186	-	-
İcarə öhdəliyi	-	26,531	792	-	-	30,808	939	-
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci	-	(2,895)	(96)	-	-	(3,313)	(99)	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	25,535	-	-	4,955	25,535	-	-	4,955
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	(1,697)	-	-	(310)	(1,697)	-	-	(310)
Kredit təşkilatlarına ödənilməli digər məbləğlər	-	65,911	25,810	-	-	8,313	7,383	-
Digər öhdəliklər	63	1,340	-	-	-	3,175	112	-
Kredit təşkilatlarına ödənilməli digər məbləğlər üzrə faiz xərci	-	(2,471)	-	-	-	-	-	-
Depozitlər üzrə faiz xərci	(81)	(67)	(1,558)	(742)	(81)	(48)	(600)	(760)
Ümumi və inzibati xərclər	(7)	(21,611)	(7,275)	-	-	(13,883)	(14,585)	-
İşçilərlə bağlı xərclər	-	(2,415)	(3)	-	-	(1,750)	-	-
Komissiya gəliri	57	28,401	3,413	21	3	18,795	2,005	22
Komissiya xərci	(155)	(6,938)	(5,540)	-	-	(4,705)	(2,969)	-
Xarici valyutadan xalis gəlirlər /(zərər): dilinq	6	713	712	36	1	705	896	42
Buraxılmış akkreditivlər və zəmanətlər	-	11,401	10,422	-	-	16,141	9,464	-
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	-	5,143	1,670	1,405	-	2,730	2,479	1,018

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

31. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

"Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr" sətrinə daxil edilən maddələr yekun mülkiyyətçilərin ümumi nəzarəti altında olan təşkilatlardan ibarətdir.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların şərtləri, məsələn, faiz dərəcələri, aidiyyəti olan şəxslərin hər bir sinfi üçün aşağıda göstərilir:

	2023				2022			
	Səhmdarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	10%-13%	10-17%	4%-30%	-	11%-15%	10%-17%	4%-27%
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	11%	-	-	-	3%-11%	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	4%-5%	-	-	-	4%-11%	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	7%	-	-	6%	7%	-	-	6%
İcarə öhdəliyi	-	10%-11%	10%	-	-	10%-11%	10%	-
Kredit təşkilatları qarşısında digər öhdəliklər	-	11%	-	-	-	-	-	-
Depozitlər	1%-8%	3%-7%	2%-6%	0%-9%	1%-8%	3%-7%	6%	0%-8%

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların şərtləri, məsələn, illər üzrə qalan maksimum ödəmə müddətləri aidiyyəti olan şəxslərin hər bir sinfi üçün aşağıda göstərilir:

	2023				2022			
	Səhmdarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar / yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Əsas rəhbərlik heyəti
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	3	3	27	-	3	2	28
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	1	-	-	-	2	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	2	-	-	-	3	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	4	-	-	-	5	-	-	-
İcarə öhdəliyi	-	9	4	-	-	10	5	-
Kredit təşkilatları qarşısında digər öhdəliklər	-	1	-	-	-	-	-	-
Depozitlər	3	1	1	3	1	2	1	3

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
Əmək haqqı və digər ödənişlər	32,207	28,409
Sosial sığorta xərcləri	5,241	4,612
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	37,448	33,021

32. Asılı müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisələr	Mülkiyyət/səs hüququ, %	Əsas fəaliyyət yeri	Təsis olunduğu ölkə	Əməliyyatların xarakteri	Balans dəyəri
31 dekabr 2023-cü il					
"Competo" MMC	48%	Azərbaycan	Azərbaycan	Maliyyə	11,315
Asılı müəssisələrə investisiyaların cəmi balans dəyəri					11,315

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

32. Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

<i>Asılı müəssisələr</i>	<i>Mülkiyyət/ səs hüququ, %</i>	<i>Əsas fəaliyyət yeri</i>	<i>Təsis olunduğu ölkə</i>	<i>Əməliyyatların xarakteri</i>	<i>Balans dəyəri</i>
31 dekabr 2022-ci il					
"Competo" MMC	25%	Azərbaycan	Azərbaycan	Maliyyə	2,730
Asılı müəssisələrə investisiyaların cəmi balans dəyəri					2,730

Aşağıdakı cədvəldə asılı müəssisələrə investisiyalarda hərəkət icmal edilir:

	2023	2022
Asılı müəssisələrə investisiya, 1 yanvar	2,730	3,141
İl ərzində edilən investisiyalar	21,876	4,569
Törəmə müəssisə kimi əldə edildikdən sonra asılı müəssisədə payın ədalətli dəyərində düzəliş	-	13
Törəmə müəssisə kimi əldə edilmə üçün verilmiş asılı müəssisədə payın ədalətli dəyəri	-	(717)
Asılı müəssisələrin xalis zərərində pay	(13,291)	(4,276)
Asılı müəssisələrə investisiya, 31 dekabr	11,315	2,730

31 dekabr 2023-cü ildə asılı müəssisənin zərərində 13,291 AZN (2022-ci il: 4,276 AZN) məbləğində pay konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla yazılmışdır.

2023-cü il ərzində Qrup bərpa edilə bilən məbləği qiymətləndirərək gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətindən istifadə etməklə asılı müəssisəyə investisiya üçün dəyərsizləşmə testi həyata keçirmişdir. Biznesin bərpa edilə bilən məbləği (istifadə dəyəri) kapitalın orta çəkili dəyərindən istifadə etməklə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərini müəyyən etməklə hesablanır və nəticədə Qrup qudvillə bağlı dəyərsizləşmənin olmaması qənaətinə gəlmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə asılı müəssisələrin ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatları təqdim edilir:

<i>Asılı müəssisənin aktivləri və öhdəlikləri ("Competo" MMC)</i>	2023	2022
Aktivlər	29,849	18,288
Öhdəliklər	(34,331)	(7,369)
Xalis aktivlər	(4,482)	10,919
<i>Asılı müəssisənin gəlirləri və xərcləri ("Competo" MMC)</i>	2023	2022
Gəlirlər	25,879	8,398
Xərclər	(58,219)	(25,503)
İl üzrə xalis zərər	(32,340)	(17,105)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

33. Kapital adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı ARMB tərəfindən, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlerinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan 1-ci dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 6% (2022-ci il: 6%) və 12% (2022-ci il: 12%) dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2023	2022
Çıxılmalardan sonra 1-ci dərəcəli kapital	583,113	449,552
2-ci dərəcəli kapital	324,544	394,914
Çıxılısın: cəmi kapitaldan tutulmalar	(74,554)	(42,822)
Cəmi nizamlayıcı kapital	833,103	801,644
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	6,360,351	4,733,425
Kapital adekvatlığı əmsalı (1-ci dərəcəli kapital)	9.17%	9.50%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi kapital)	13.10%	16.94%

34. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

2024-cü il ərzində Qrup "Competo" MMC-yə 20,205 AZN məbləğində əlavə investisiya qoymuşdur.